

Meta-analyse startfoto's Hervormingsagenda Jeugd

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Context en doel van de startfoto	3
1.2	De startfoto	3
2	Algemeen	5
2.1	Meeste stappen gezet	5
2.2	Extra inzet nodig	7
2.3	Informatie- en uitwisselingsplatform	8
3	Thema 1: Reikwijdte	10
3.1	Regionale beeld van Reikwijdte	10
3.2	Lokale beeld van Reikwijdte	11
4	Thema 2: Toegang en Lokale Teams, inclusief verbinding aanpalende domeinen	13
4.1	Regionale beeld van Toegang en Lokale Teams	13
4.2	Lokale beeld van Toegang en Lokale Teams	19
4.3	Regionale beeld van verbinding met aanpalende domeinen	21
5	Thema 3: Terugdringen residentiële jeugdhulp	26
5.1	Alternatieve zorg ter voorkoming van uithuisplaatsing van jeugdigen	26
5.2	Best practices terugdringen residentiële jeugdhulp	27
5.3	Risico's terugdringen residentiële jeugdhulp	27
5.4	Ondersteuningsbehoeften terugdringen residentiële jeugdhulp	28
6	Thema 4: Kwaliteitsverbetering en blijvend leren	29
6.1	Beleid rondom kwaliteit bij aanbieders	29
6.2	Uitwisseling tussen gemeenten, regio's en professionals	30
7	Thema 5: Uniformering en regionalisering	31
7.1	Beleid uniformering en regionalisering	31
7.2	Niveau van activiteiten	32
7.3	Vastgestelde contractstandaarden	32
7.4	Best practices uniformering en regionalisering	32
7.5	Risico's uniformering en regionalisering	32
7.6	Ondersteuningsbehoeften uniformering en regionalisering	33
8	Thema 6: Data en monitoring	34
8.1	Monitoring gemiddelde trajectduur	34
8.2	Wachlijsten	35
8.3	Best practices data en monitoring	36
8.4	Risico's data en monitoring	36
8.5	Ondersteuningsbehoeften data en monitoring	37
9	Bijlage 1: Overzicht percentages best practices, risico's en ondersteuningsbehoeften	38

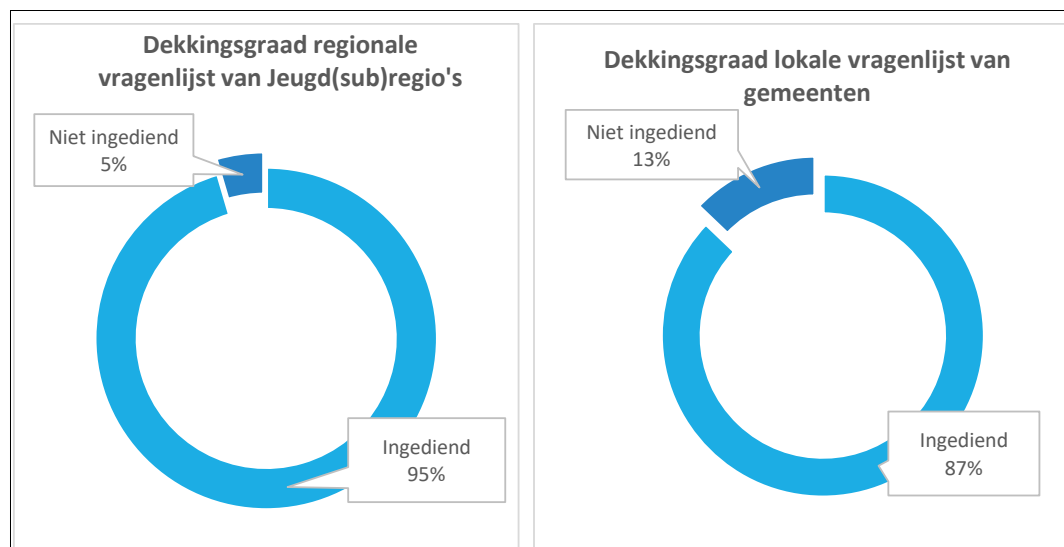
1 Inleiding

1.1 Context en doel van de startfoto

De Hervormingsagenda Jeugd (hierna 'Hervormingsagenda') is definitief vastgesteld, ondertekend en aangeboden aan de Tweede Kamer en Eerste Kamer. Gemeenten hebben in de ALV van 14 juni 2023 de VNG opgeroepen om voor de Hervormingsagenda een implementatieplan op te stellen, een uitvoeringstoets daarop uit te voeren en een 'startfoto' (eerder regioscan genoemd) te ontwikkelen.

De startfoto is bedoeld om de jeugdregio's te ondersteunen bij het in kaart brengen van de actuele stand van zaken binnen de jeugdregio's over de volledige breedte van de Hervormingsagenda. Ook zijn via de startfoto de ondersteuningsbehoeften in kaart gebracht en is inzicht gegeven in de knelpunten en best practices. In combinatie met het implementatieplan en de robuuste (jeugd-)regioscan geeft de startfoto jeugdregio's en gemeenten inzicht in hun opgaven en prioriteiten.

Voor de startfoto is er door de VNG eind 2023 een uitvraag uitgezet bestaande uit twee vragenlijsten: één gericht aan jeugdzorgregio's en één aan gemeenten. De meeste vragenlijsten zijn begin 2024 ingediend. Dat de regio's en gemeenten zich de afgelopen maanden enorm hebben ingezet voor de startfoto en Hervormingsagenda in den breedte blijkt uit de respons: 95% van de regio's en 87% van de gemeenten heeft meegewerkt aan de uitvraag.¹ Ook hebben regio's actief deelgenomen aan regionale bijeenkomsten in het teken van het verdiepen van de startfoto en het bredere proces van implementatie van de Hervormingsagenda.

1.2 De startfoto

De startfoto beoogt een beeld te geven van de stand van zaken in jeugdzorgregio's rondom de ambities van de Hervormingsagenda. Om dit in beeld te brengen bestaat de startfoto uit verschillende onderdelen die hieronder in het kader worden toegelicht. Dit rapport geeft de meta-analyse van de vragenlijsten die zijn ingevuld door de regio's, aangevuld met informatie uit de vragenlijsten van de gemeenten.

¹ In totaal hebben 44 jeugd(sub)regio's de regionale vragenlijst ter invulling ontvangen. Van deze 44 hebben 42 jeugd(sub)regio's de regionale vragenlijst ingediend. De lokale vragenlijst, specifiek over de thema's Reikwijdte en Toegang in de Hervormingsagenda, zijn naar alle 342 gemeenten gestuurd. Hiervan hebben 298 gemeenten meegewerkt aan het invullen van de vragenlijst en zijn er in totaal 291 formulieren ingediend (in vier gevallen hebben meerdere gemeenten samen de vragenlijst ingediend).

Dit rapport biedt daarmee een overkoepelend beeld van de stand in het land rondom de ambities van de Hervormingsagenda, en gaat dus niet in op situaties in specifieke regio's. In de rapportage besteden we in het bijzonder aandacht aan de knelpunten, ondersteuningsbehoeften, en best practices die zijn opgehaald via de vragenlijsten.²

De hoofdstukken van dit rapport zijn opgebouwd volgens de thema's in de Hervormingsagenda. Voor de thema's 'Reikwijdte' en 'Toegang en Lokale Teams, inclusief verbinding aanpalende domeinen' is er naast de resultaten van de regionale vragenlijst ook gebruik gemaakt van resultaten van de lokale vragenlijst.

De onderdelen van de startfoto toegelicht

De startfoto bestaat uit verschillende onderdelen:

(1a) De uitvraag - Regionale vragenlijst

De regionale vragenlijsten bestonden uit open en gesloten vragen inzake de thema's van de Hervormingsagenda. Deze vragenlijsten zijn in de jeugdregio ingevuld onder verantwoordelijkheid van de regiomanagers van de J42. In totaal hebben 44 regio's de regionale vragenlijsten ontvangen, waarvan er 4 door subregio's zijn ingevuld.³

(1b) De uitvraag - Lokale vragenlijst

Gemeenten hebben via de verantwoordelijke regiomanager een lokale vragenlijst ontvangen die bestond uit open en gesloten vragen specifiek op de thema's 'Reikwijdte' en 'Toegang' van de Hervormingsagenda. Reden is dat op deze onderdelen de praktijkvariatie binnen de regio groot is. De resultaten hiervan zijn door de regiomanagers meegenomen in de regionale bijeenkomsten en de rapportage van de regionale startfoto's.

(2) Regio-bijeenkomst

De antwoorden op de regionale vragenlijst vormden het uitgangspunt voor regionale bijeenkomsten met de vijfhoek in de jeugdregio begin 2024.

Deze onderdelen zijn gebruikt om tot de volgende rapportages te komen:

(1) De meta-analyse van de startfoto's

Op basis van de resultaten van de regionale vragenlijst, aangevuld met informatie uit de lokale vragenlijst is een meta-analyse opgesteld. Deze meta-analyse is in dit rapport beschreven.

(2) De aparte startfoto's per regio

De uitkomsten van de vragenlijsten en regionale bijeenkomst is door de jeugdregio's samengevoegd tot een regionale startfoto voor hun regio. Zij zijn hierbij ondersteund door de regio-adviseurs. De regionale startfoto's zijn eigendom van de jeugdregio en kunnen als input voor de samenstelling van een regionaal implementatieplan worden gebruikt. Regio's bepalen zelf of de individuele startfoto wordt gedeeld of gepubliceerd.

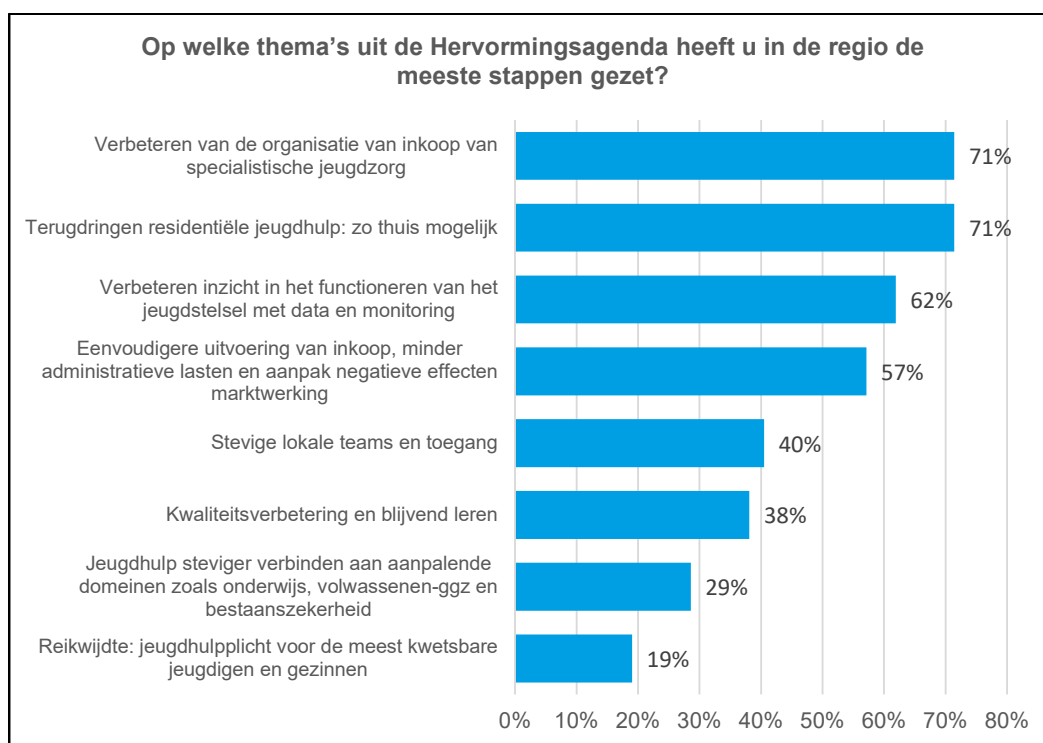
- 2 Regio's zijn op verschillende thema's gevraagd óf zij best practices, risico's, en/of ondersteuningsbehoeften hebben. Een overzicht van de percentages hiervan is te vinden in bijlage 1. De percentages en toelichtingen zijn ook verwerkt in de hoofdstukken.
- 3 De subregio's 'Amsterdam-DUO' en 'Amstelveen-Aalsmeer' die samen de jeugdregio Amsterdam-Amstelland vormen hebben van de VNG toestemming gekregen aparte regionale vragenlijsten in te dienen. Ook de subregio's 'Samen voor Jeugd' en 'Een 10 voor de Jeugd' die samen de jeugdregio Zuidoost-Brabant vormen hebben toestemming gekregen om apart van elkaar een regionale vragenlijst in te dienen.

2 Algemeen

Dit hoofdstuk geeft inzicht in de overkoepelende ervaringen van de regio: op welke thema's zijn in de regio de meeste stappen gezet en waar liggen de voornaamste uitdagingen? Ook wordt er ingegaan op de behoefte voor een informatie- en uitwisselingsplatform t.a.v. de implementatie van de Hervormingsagenda.

2.1 Meeste stappen gezet

In de regionale vragenlijst is jeugdregio's gevraagd op welke van de thema's uit de Hervormingsagenda er in hun regio over het algemeen de meeste stappen zijn gezet op het moment van invullen. Jeugd(sub)regio's konden hierbij meerdere thema's aanvinken.

De meeste jeugd(sub)regio's gaven aan de meeste stappen te hebben gezet op 'Inkoop van specialistische jeugdzorg' en 'Terugdringen residentiële jeugdhulp'. In de middenmoot bevinden zich de thema's 'Data en monitoring' en 'Eenvoudigere uitvoering van inkoop, minder administratieve lasten en aanpak negatieve effecten marktwerking'.

Minder dan de helft van de jeugd(sub)regio's geeft aan veel stappen te hebben gezet op de thema's 'Stevige lokale teams en toegang', 'Kwaliteitsverbetering en blijvend leren', en 'Verbinding met aanpalende domeinen'.

Slechts 19% geeft aan in de regio stappen te hebben gezet op het thema 'Reikwijdte: jeugdhulpplicht voor de meest kwetsbare jeugdigen en gezinnen'. Dat relatief de minste regio's gekozen hebben voor deze antwoordoptie kan geduid worden aan de hand van de resultaten zoals hieronder beschreven in 3.1.2. (zie pagina 8). Verschillende regio's lichten hier toe dat er nog stappen te zetten zijn op het vormgeven en voeren van de maatschappelijke dialoog inzake Reikwijdte, en hiervoor landelijke kaders en sturing af te wachten. Dat relatief weinig regio's aangeven de meeste stappen

te hebben gezet op het thema Reikwijdte is vanuit dat perspectief niet verrassend.⁴

Regio's die aangeven stappen te hebben gezet op het **verbeteren van de organisatie van de inkoop specialistische jeugdhulp** noemen bijvoorbeeld dat in hun regio de hoogspecialistische jeugdzorg/essentiële functies (nu al of op korte termijn) ingekocht wordt op bovenregionaal niveau, of dat er gebruik wordt gemaakt van regionale contractmanagers. Ook wordt genoemd dat er specifiek voor de inkoop van jeugdhulp een uitvoeringsorganisatie wordt ingezet. Regio's voeren pilots uit en ontwikkelen samen met systeemaanbieders en GI's alternatieven voor JeugdzorgPlus. Ook het programma Samen voor Jeugd wordt genoemd.

Regio's die op weg zijn met het **terugdringen van residentiële jeugdhulp** geven aan op zowel bovenregionaal als regionaal bezig te zijn met het af- en ombouwen van residentiële (gesloten) jeugdhulp. Kleinschalige voorzieningen en andere alternatieven voor residentiële jeugdhulp worden ontwikkeld en gestimuleerd. Ook noemen verschillende regio's hun bovenregionale plan 'Een Thuis voor Noordje'. Ook wordt de regionale inkoop van JeugdzorgPlus genoemd, waarbij door te werken met beschikbaarheidsfinanciering wordt ingezet op het verminderen van het aantal residentiële plekken. Ook andere instrumenten, zoals civiel traject beraden, voorwaardelijke machtigingen en InVerbindingsTeams met JIM's worden ingezet om uithuisplaatsingen zoveel mogelijk te voorkomen. Er wordt invulling gegeven aan de SPUK regelingen (driemilieuvoorzieningen en jeugdzorg-plus), van waaruit ook afspraken gemaakt worden met aanbieders. Regio's geven aan bezig zijn met het doorontwikkelen van ambulante hulpverlening en preventie, en projecten uit te voeren die ten doel hebben te demedicaliseren en te normaliseren.

Meer dan de helft van de regio's geeft aan goed op weg te zijn met het verbeteren van het inzicht in het functioneren van het jeugdzorgstelsel door middel van data en monitoring. Regio's geven aan hiervoor gemeentelijke en regionale monitors ingericht te hebben. Ook dashboards voor specialistische jeugdhulp of jeugd en wmo, en bestuurlijke verantwoordingsrapportages worden genoemd.

Regio's zijn op verschillende wijzen bezig de uitvoering van de **inkoop te vereenvoudigen, administratieve lasten te verminderen en negatieve effecten van marktwerking te voorkomen**. Zo wordt genoemd dat regio's hun gehele inkoop, financiële administratie, berichtenverkeer en contractmanagement op regionaal niveau georganiseerd hebben om vereenvoudiging en minimale administratieve lasten te bewerkstelligen. Ook wordt genoemd dat regio's voor langere periodes contracten afsluiten met een klein aantal systeemaanbieders of taakgericht inkopen. Om de uitvoering te vereenvoudigen worden verder landelijke contractstandaarden en administratieprotocollen toegepast, het aantal productcodes regionaal 'ingedikt', en gebruikgemaakt van contractstandaarden. Er wordt gebruik gemaakt van de diensten van ketenbureau i-sociaal domein voor de toetsing van raamovereenkomsten of voor voorbeeldcontracten. Kanttekening hierbij is dat er soms vraagtekens zijn bij de werkbaarheid van de voorbeeldcontracten.

Van de regio's geeft 40% aan veel stappen te hebben gezet op het realiseren van **stevige lokale teams en toegang**. Hiervoor worden verschillende instrumenten ingezet, zoals pilots, actieplannen (zorg voor de jeugd), routekaarten, en quick scans. Er zijn regio's die aangeven dat er lokale verschillen zijn wat o.a. komt doordat gemeenten jeugdprofessionals lokaal wensen in te kopen en te organiseren. Om te kunnen sturen met deze lokale verschillen wordt door regio's ingezet op meervoudige lokale samenwerking waarbij gemeenten in regionale overleggen hun kennis delen. Andere regio's geven juist aan dat er in hun regio jeugdprofessionals regionaal ingekocht wordt bij één organisatie die de kennisontwikkeling verzorgt. Ook worden initiatieven vanuit het Toekomstscenario genoemd.

Regio's noemen verschillende voorbeelden van instrumenten waarmee zij aan de kwaliteit en blijvend leren in hun regio werken. Zo worden er op regionaal niveau overlegstructuren gefaciliteerd

⁴ Zie ter illustratie ook resultaten onder 4.1.1. van dit rapport (pagina 11), waaruit blijkt dat 93% van de regio's aangeeft op lokaal niveau beleid te hebben op vrij toegankelijke voorzieningen.

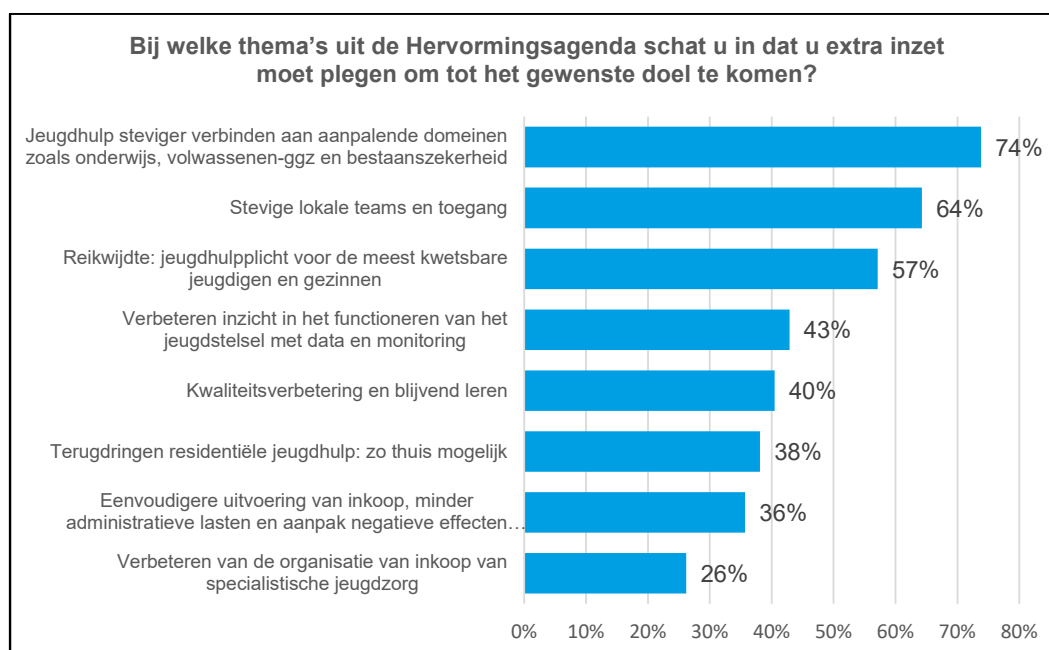
waarin consulenten en coördinatoren hun kennis en ervaring kunnen uitwisselen en afstemmen. Ook worden er bijeenkomsten georganiseerd, trainingen en expert- of brancheteams. Ook worden afspraken met aanbieders gemaakt over de invulling die aanbieders dienen te geven aan kwaliteit en blijven leren van hun professionals. Als kanttekening wordt genoemd dat dit onderwerp blijvende aandacht nodig heeft vanwege vele personeelwisselingen.

Regio's die aangeven veel stappen te hebben gezet op **'verbinding met aanpalende domeinen'** wijzen hierbij voornamelijk naar de inzet op de verbinding tussen de jeugdhulp en onderwijs. Hierbij worden als voorbeelden genoemd de inkoop of ontwikkeling van onderwijszorgarrangementen, het organiseren van jeugdhulp op school, en het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en specialistische jeugdzorg (bijvoorbeeld door collectieve financiering). Verbinding met volwassenen-GGZ en bestaanszekerheid zijn bijna niet genoemd. Dit lijkt zich in de verkennende fase te bevinden.

Het kleinste deel (19%) van de regio's geeft aan ver te zijn op het thema **'Reikwijdte'**. Regio's die hier wél ver in zijn beschrijven dat zij regels in hun verordening hebben verduidelijkt of kwaliteitseisen voor aanbieders hebben aangescherpt. Ook wordt genoemd dat er is gewerkt aan een scherpere afbakening van wat wel/niet gedaan wordt vanuit de Jeugdwet-middelen ten opzichte van aanpalende domeinen zoals met name het onderwijs.

2.2 Extra inzet nodig

In de regionale vragenlijst is jeugdregio's gevraagd op welke van de thema's uit de Hervormingsagenda er in hun regio nog de meeste inzet nodig zal zijn. Jeugd(sub)regio's konden hierbij meerdere thema's aanvinken.

Regio's geven aan dat er op veel vlakken al stappen zijn gezet, maar dat er extra inzet nodig is om de plannen om te zetten in concreet beleid en uitvoering. Dit speelt bijvoorbeeld op het thema terugdringen van residentiële jeugdhulp, en de uitwerking van de wachttijden-aanpak. Veel regio's noemen dat zij nog stappen te zetten hebben op het verbinden van de jeugdhulp aan onderwijs, volwassenen-ggz en bestaanszekerheid. Genoemd wordt dat het nog aandacht en tijd nodig heeft om lokale teams, die verschillende vertrekpunten hebben, op hetzelfde gewenste niveau te brengen.⁵ Ook wordt door verschillende regio's genoemd dat zij nog stappen te zetten hebben in het

⁵ Zie voor beschrijving van lokale beeld van de toegang en lokale teams paragraaf 5.2 van dit rapport, op pagina 20.

bevorderen van de integraliteit in de keten, en het maken van verbinding met andere trajecten, zoals IZA, Gala en het Toekomstscenario.

Verschillende regio's uiten onzekerheid rondom de verwachte inspanning en te zetten stappen omdat op verschillende thema's nog niet helder is wat van hen wordt verwacht. Zo geeft 57% van de regio's aan nog extra inzet te moeten plegen op het thema 'Reikwijdte: jeugdhulpplicht voor de meest kwetsbare jeugdigen en gezinnen'. Regio's lichten hierbij toe dat er behoefte is aan aangescherpte kaders en wetgeving vanuit het Rijk om het maatschappelijke debat over Reikwijdte te voeren en gerichte acties op dit thema te kunnen uitzetten.

Om de afspraken uit de Hervormingsagenda door te voeren geeft 72% van de regio's aan extra beleidsmatige capaciteit en 88% uitvoerende capaciteit nodig binnen de gemeenten in de regio nodig te hebben.

2.3 Informatie- en uitwisselingsplatform

Het overgrote deel van de jeugdregio's ziet meerwaarde in een platform. Van de jeugd(sub) regio's geeft 84% aan meerwaarde in een informatie- en uitwisselingsplatform t.a.v. de implementatie van de Hervormingsagenda te zien. Van de jeugdregio's geeft 81% aan bereid te zijn een bijdrage te leveren aan dit platform. Jeugdregio's die aangeven behoefte te hebben aan een dergelijk platform uiten de wens gebruik te maken van bestaande structuren zoals het bestaande digitale platform en de J42, maar ook te willen onderzoeken of platforms zoals Voor Jeugd en Gezin versterkt kunnen worden.

Er wordt verschillend gedacht over de vraag of het platform enkel een digitale informatiebank zou moeten zijn of ook uit bijeenkomsten zou moeten bestaan. Een deel geeft aan behoefte te hebben aan fysiek of digitaal georganiseerde bijeenkomsten waar kennis en ervaring uitgewisseld worden. Ook worden 'leernetwerken' van vergelijkbare gemeenten of jeugdregio's en 'themagroepen' rond specifieke thema's geopperd. De algemene boodschap is dat tijd schaars is, dus dat het platform tijdsefficiënt ingericht moet worden en meer tijd moet opleveren dan het kost. Naast zorgvuldige inzet van fysieke bijeenkomsten is het daarom van belang dat de gedeelde informatie goed doorzoekbaar en toepasbaar is in de eigen situatie.

Op het platform zouden volgens de jeugdregio's het beste de volgende zaken uitgewisseld kunnen worden:

- **Documenten** zoals verordeningen, handreikingen, kaders, werkafspraken, beleidsregels vanuit het Rijk, de VNG, en andere gemeenten en jeugdregio's
- **Handvatten** voor:
  - Implementatie van landelijk beleid in lokale en regionale uitvoering
  - Omgang met reikwijdte van jeugdhulpplicht
  - Prioritering van onderwerpen uit de Hervormingsagenda waar gemeenten en jeugdregio's mee aan de slag moeten
- **Best practices** (goede praktijkvoorbeelden) voor ieder thema van de Hervormingsagenda die concreet zijn en waar ev. contact over kan worden opgenomen voor meer informatie. Ook worst practices van wat voorkomen moet worden
- **Data en monitoring**, zoals normen, KPI's, benchmarks, en de mogelijkheid om zorglandschappen te vergelijken
- **Onderzoeken en (juridisch) adviezen** die gemeenten en jeugdregio's hebben ingewonnen bij bureaus en kennisinstituten
- **Resultaten van pilots en proeftuinen**, en informatie en mogelijkheden om pilots te starten

Jeugdregio's willen graag best practices hebben voor alle thema's van de Hervormingsagenda. Daarnaast worden specifieke onderwerpen genoemd waar ze graag goede praktijkvoorbeelden van krijgen. Een greep uit deze onderwerpen:

- Samenwerking in de vijfhoek
- Omgang met regionale backoffice
- Grijs gebied tussen onderwijs en jeugdhulp
- Inzet van (vrij toegankelijke) lichte jeugdhulp
- Ondersteuningsprogramma's voor gehele gezinnen
- Inrichting kleinschalige verblijven
- Interventies om 'zo thuis mogelijk' mogelijk te maken
- Voorkomen van specialistische jeugdhulp

Ook noemen jeugdregio's specifieke onderwerpen waar zij graag kennis over uitwisselen, zoals:

- Welke expertises worden toegevoegd aan toegangsteams en wat zijn ervaringen daarmee?
- Hoe kun je het beste gesloten jeugdhulp afbouwen?
- Hoe kun je het beste inzetten op verblijfsverkortende en -voorkomende interventies?
- Hoe kun je de keten voor crisishulp (toeleiding, toegang, en beschikbaarheid) verbeteren?
- Hoe kan de inkoop en administratie vereenvoudigen?
- Op welke manieren kan het voorliggend veld doorontwikkeld worden?

Een klein deel van de jeugdregio's heeft geen behoefte aan een platform. Redenen die hiervoor worden aangedragen zijn dat er al voldoende bestaande initiatieven zijn om kennis en ervaringen te delen, of dat er geen tijd en capaciteit voor beschikbaar is. Ook wordt genoemd dat er in sommige jeugdregio's al veel kennis aanwezig is en dat er met name voor jeugdregio's die voorop lopen veel te 'brengen' is voor een platform, maar dat er minder te 'halen' valt. Geopperd wordt om bestaande structuren te versterken in plaats van een nieuw platform te bouwen. Een alternatief zou zijn om betrouwbare adviseurs ter beschikking te stellen die werken volgens een landelijke aanpak.

3 Thema 1: Reikwijdte

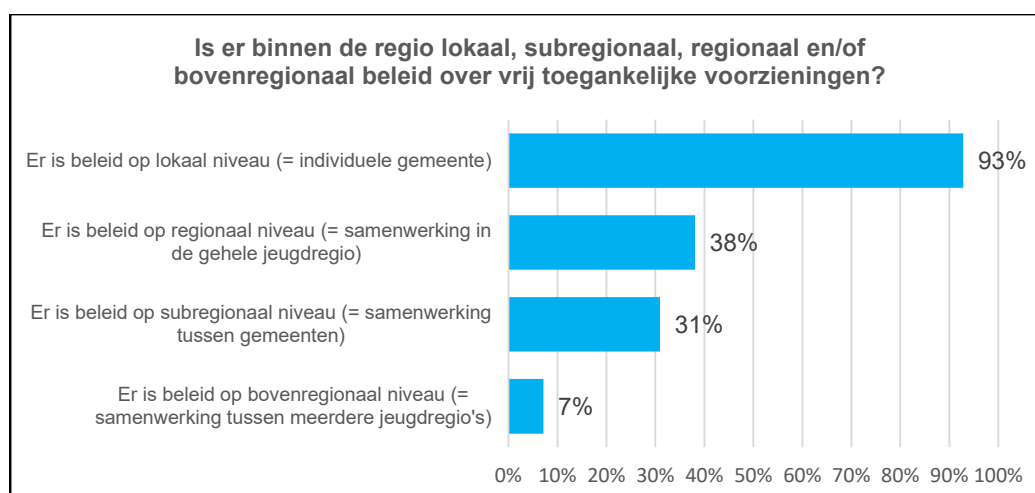
In de Hervormingsagenda is afgesproken dat passende jeugdhulp beschikbaar moet zijn voor jeugdigen en gezinnen in de meest kwetsbare situaties. Naast een voortdurende verbetering van de kwaliteit van de zorg vraagt dit ook om een afbakening van de reikwijdte van de jeugdhulp. Dit thema staat beschreven in paragraaf 2.1 van de Hervormingsagenda.

Dit hoofdstuk geeft inzicht in de regionale (3.1) én lokale stand van zaken (3.2) rondom dit thema.

3.1 Regionale beeld van Reikwijdte

3.1.1 Vrij toegankelijke voorzieningen

Vrij toegankelijke voorzieningen zijn voorzieningen binnen wijken, buurten, scholen, kinderopvang etc. waar ouders/opvoeders terecht kunnen met vragen over de opvoeding, en waar jongeren laagdrempelig naartoe kunnen. Binnen de jeugdregio's wordt op verschillende niveaus beleid gevoerd op dit thema:

In vrijwel alle regio's is er lokaal beleid over de vrij toegankelijke voorzieningen. Wegens de lokale verschillen is het lokale beleid door de meeste regio's niet nader toegelicht. Voor de regio's die dit wel hebben gedaan kwamen de thema's lokale teams, samenwerking in de keten (met specifieke aandacht voor het onderwijs en de huisartsen), het versterken van de sociale basis en aandacht voor preventie en normalisering herhaaldelijk terug.

Subregionale samenwerking rondom de vrij toegankelijke voorzieningen betreft veelal afspraken over de vrij toegankelijke voorzieningen zodat deze gelijk zijn in de regio en samenwerking tussen gemeenten om kennis te delen. Belangrijke thema's volgens de regio's zijn preventie, de sociale basis, samenwerking met onderwijs, aanpak wachtlijsten, het informele netwerk en specifieke doelgroepen zoals eetstoornissen, jeugdwerkloosheid en (vecht)scheidingen bij ouders.

Op **regionaal niveau** geven de jeugdregio's aan ambities voor regionale afstemming over de vrij toegankelijke voorzieningen te hebben vastgelegd in een regiovisie en/of regionaal beleidsplan. Deze ambities betreffen bijvoorbeeld een regionale aanpak voor preventie, normaliseren, de opdracht aan de GGD, de aanpak Kansrijke Start, wachtlijstenaanpak, innovatie en vrij toegankelijke voorzieningen in het onderwijs. Ook is er in meerdere regio's specifiek aandacht voor (v)echtscheidingen. In de meeste regio's moet deze regiovisie nog worden uitgevoerd, maar op veel plekken vindt er wel al regionaal overleg plaats.

Met betrekking tot de **bovenregionale samenwerking** geven de regio's aan dat het dezelfde thema's als de regionale samenwerking betreft, maar dan regio-overstijgend. Zoals in het figuur hierboven weergegeven vindt slechts in een aantal regio's bovenregionale samenwerking plaats op het thema vrij toegankelijke voorzieningen.

3.1.2 Afbakening van de reikwijdte van de jeugdhulp op regionaal niveau

De afbakening van de jeugdhulp is een belangrijk thema binnen de Hervormingsagenda. Aan de regio's is gevraagd welke stappen worden gezet in het afbakenen van de reikwijdte van de jeugdhulp. Regio's benoemen het voeren van een maatschappelijke dialoog, het normaliseren van lichtere hulp (bijvoorbeeld middels collectieve voorzieningen), de inzet sociaal netwerk/informele steunfiguren, het afbakenen van verordeningen in de Jeugdwet, de mate van afstemming in het OGGO en het prioriteren van jeugdhulpvormen.

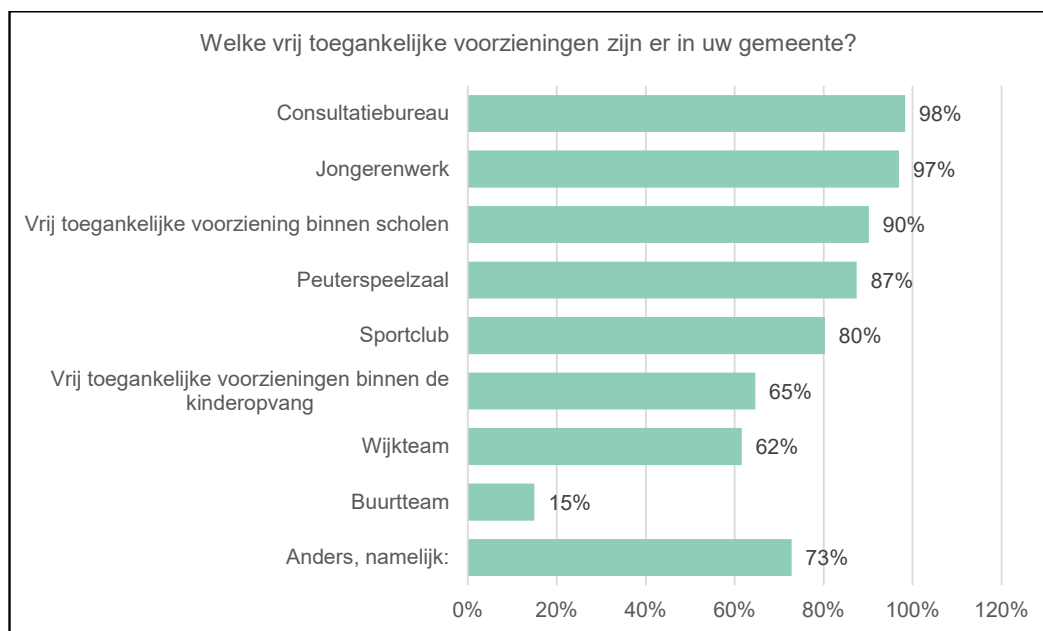
Naast deze voorbeelden gaven regio's ook aan te werken met o.a. regionale samenwerking in aandachtsgebieden waaronder specialistische jeugdhulp, wachttijden en onderwijs, een bestuurlijke taskforce met een opdracht over de reikwijdte van de Jeugdwet, en ervaringsdeskundigen. Ook wordt dit thema meegenomen in de gemeentelijke algemene verordening, kwaliteitseisen en aanbestedingsprocedure.

In een aantal gemeenten zijn ook handelingskaders en productenboeken opgesteld en wordt regionaal overleg gevoerd over dit thema om van elkaar te leren. Naast de maatschappelijke dialoog hebben enkele regio's ook een cliëntenparticipatietraject ingericht. Daarnaast geven enkele regio's aan specifiek aandacht te hebben voor de reikwijdte van de Jeugdwet in de scholing van professionals.

3.2 Lokale beeld van Reikwijdte

3.2.1 Gemeentelijk beleid rondom vrij toegankelijke voorzieningen

In totaal hebben 288 gemeenten inzicht gegeven in het lokale beleid dat zij uitvoeren rondom het thema vrij toegankelijke voorzieningen. In de gemeente zijn er verschillende vrij toegankelijke voorzieningen:

3.2.2 Afbakening van de reikwijdte van de jeugdhulp op lokaal niveau

Ook op lokaal niveau wordt ingezet op de afbakening van de reikwijdte van de jeugdhulp. Op verschillende manier wordt geïnvesteerd in de maatschappelijke dialoog over de inzet van jeugdhulp. Gemeenten betrekken de inwoners via de participatie- en adviesraden sociaal domein, de

jongerenraden, de cliëntenraden, bewonersbijeenkomsten, conferenties, enquêtes en panels. Ook is de reikwijdte van de jeugdhulp onderdeel van bestaande overleggen tussen de gemeenten en samenwerkingspartners en binnen de gemeenteraden. In een aantal gemeenten is een ontwikkeltraject ingericht rondom dit thema, ook worden er communicatiecampagnes uitgevoerd. Tegelijkertijd is er ook een grote groep gemeenten die aangeeft te wachten op landelijke acties op dit thema.

3.2.3 *Pedagogische basis op lokaal niveau*

Van de gemeenten heeft 22% agenda's voor de pedagogische basis per wijk of dorp geformuleerd. Daarnaast heeft 46% zicht op de bestaande pedagogische basis per wijk of dorp aan de hand van data.

4 Thema 2: Toegang en Lokale Teams, inclusief verbinding aanpalende domeinen

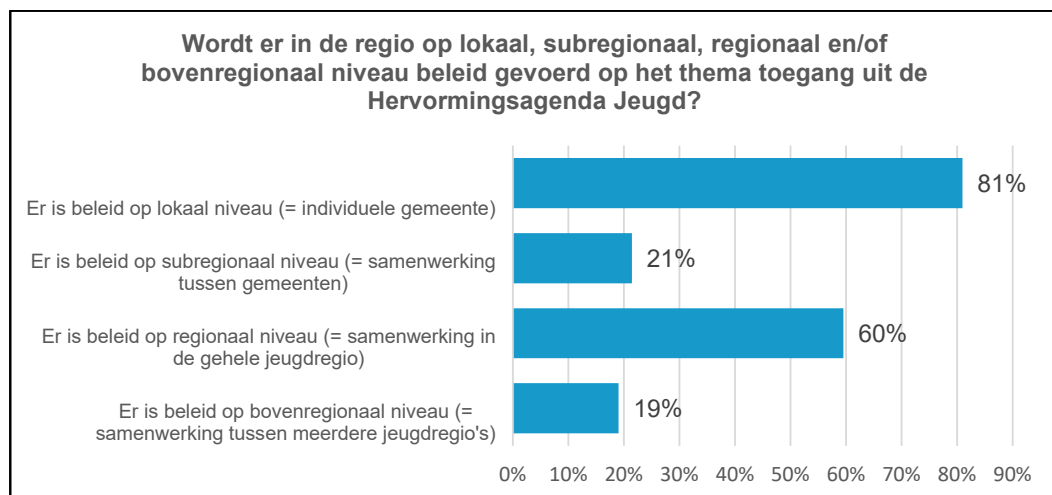
In de Hervormingsagenda wordt benadrukt dat het van belang is dat problemen in de context van het gezin worden opgepakt. Om kind en gezin goed te kunnen ondersteunen en kansenongelijkheid tegen te gaan zijn daarnaast investeringen in aanpalende domeinen zoals het onderwijs, volwassenen-ggz en bestaanszekerheid noodzakelijk. In paragraaf 2.3 van de Hervormingsagenda zijn de afspraken over toegang terug te vinden. De verbinding met aanpalende domeinen staat beschreven in paragrafen 2.2.2, 2.2.3 en 2.2.4.

Dit hoofdstuk geeft inzicht in de regionale (4.1) én lokale stand van zaken (4.2) rondom dit thema.

4.1 Regionale beeld van Toegang en Lokale Teams

4.1.1 Beleid op het thema Toegang

In de jeugdregio's wordt er beleid op het thema Toegang op verschillende niveaus gevoerd:

Lokaal beleid rondom toegang gaat volgens de regio's veelal uit van eigen kracht en de inzet van het eigen netwerk. Waar mogelijk richt toegang zich op normaliseren. De regio's geven aan dat het lokale beleid in toenemende mate systeemgericht en gericht op integrale toegang en een integrale kijk van professionals is. Hier worden ook trainingen voor geboden. Andere belangrijke thema's die worden genoemd door de regio's in het lokale beleid zijn de verbinding met het de sociale basis en het onderwijs en het gebruik van de doorbraakmethode. Regio's noemen verschillende pilots waaronder brugfunctionarissen, de burgervoogd, de rijke schooldag en netwerkberaden. De toegang wordt uitgevoerd door professionals in dienst van de gemeente of door jeugdhulpaanbieders zelf.

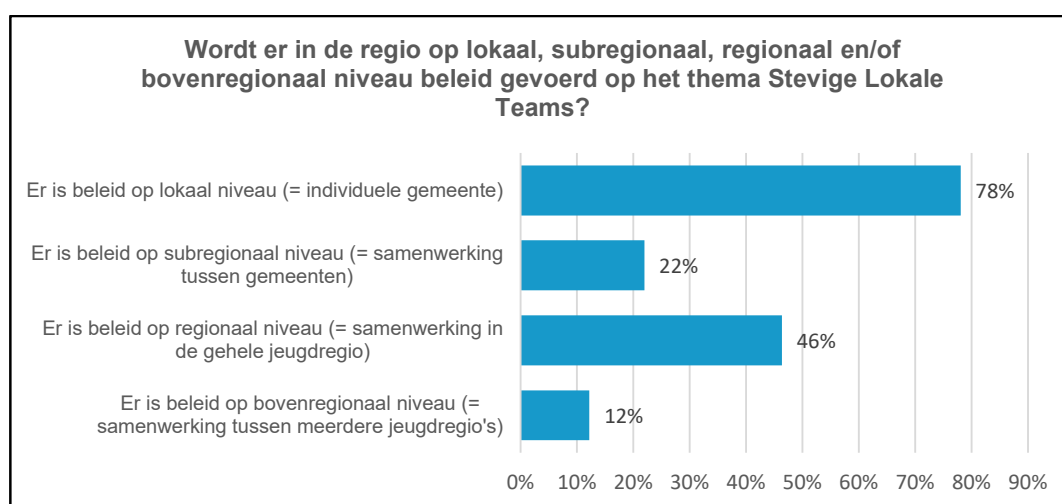
Op **subregionaal niveau** geven de regio's aan dat de samenwerking rondom toegang zich met name richt op kennisdeling tussen gemeenten. Enkele gemeenten hebben subregionale samenwerking ingericht, waarbij expertise wordt uitgewisseld en intervisie en scholing wordt georganiseerd. Daarnaast is in enkele regio's de toegang van specialistische jeugdhulp niet regionaal maar subregionaal georganiseerd.

Thema's die veelal worden genoemd bij **regionaal beleid** voor toegang zijn het betrekken van expertise bij lokale teams, afspraken over toewijzing naar gecontracteerd aanbod en specialistische jeugdhulp (met of zonder verblijf), de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp en de samenwerking met het sociaal domein. Ook speelt toegang een belangrijke rol in het Toekomstscenario Kind en Gezinsbescherming en maken regio's de verbinding met het Integraal Zorgakkoord (IZA), bijvoorbeeld door afspraken over toegang in het Regioplan en afspraken over de mentale gezondheidscentra. Meerdere regio's hebben een regionale expertisetafel ingericht voor vastgelopen of moeilijk plaatsbare casussen. Op regionaal niveau wordt ook onderlinge uitwisseling en afstemming tussen professionals binnen de gemeenten georganiseerd. In een aantal regio's wordt de toegang en administratie uitgevoerd door één uitvoeringsscenario. Waar er sprake is van regionaal beleid wordt aangegeven dat er ruimte wordt gehouden voor lokale invulling en lokale verschillen.

Het **bovenregionale beleid** richt zich volgens de regio's met name op de Jeugdzorg Plus en (hoog) specialistische Jeugdzorg, waaronder jeugdzorg met verblijf.

4.1.2 *Beleid op het thema Stevige Lokale Teams*

In de jeugdregio's wordt er beleid op het thema Lokale Teams op verschillende niveaus gevoerd:

In de meeste regio's is beleid rondom de Stevige Lokale Teams voornamelijk **lokaal beleid**. Dit betekent dat er veel verschillen zijn tussen de gemeenten. In sommige gevallen maakt het lokale team enkel de analyse en verwijst zij door, in andere gevallen biedt het lokale team ook zelf hulp. Er zijn veel verschillende vormen van lokale teams, waaronder domeinoverstijgende lokale teams voor alle inwoners van 0 tot 100, buurtteams, ouder-kind teams, een lokaal team vanuit de gemeente of juist een team dat wordt ingekocht bij een aanbieder. De regio's geven aan dat de lokale teams outreachend werken en domeinoverstijgend samenwerken met de ketenpartners. Ook sluit een aantal gemeenten aan bij de ontwikkelingen uit het Integraal Zorgakkoord (IZA) en Gezond Actief Leven Akkoord (GALA), waaronder de beweging naar de voorkant. Andere thema's die veel worden genoemd door de regio's zijn het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming, gezinsregisseurs, laagdrempelige toegang en integrale samenwerking met de gezinnen zelf.

In een aantal regio's is er sprake van **subregionaal beleid**. Hier vindt de afstemming en uitwisseling tussen de gemeenten over de lokale teams niet op regionaal niveau maar op subregionaal niveau plaats. Ook heeft een aantal subregio's kwaliteitsmedewerker aangenomen die zich specifiek bezighouden met dit thema.

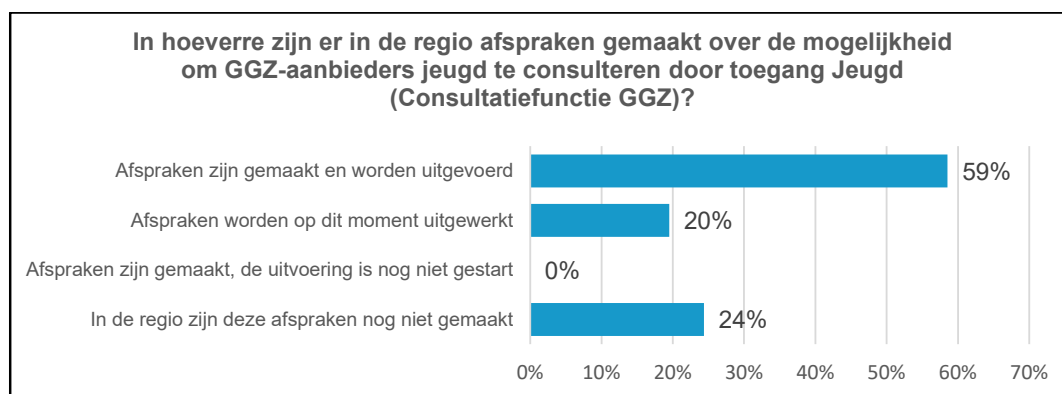
Het **regionaal beleid** is veelal vastgelegd in regioplannen en -visies en handreikingen. In de meeste regio's moet dit beleid wel nog nader worden uitgewerkt. Belangrijke thema's zijn veiligheid, het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming, het gedwongen kader, de consultatiefunctie, opleiding van professionals, monitoring en regionale inkoop. Een aantal regio's heeft een norm voor opdrachtgever- en opdrachtnemerschap. Ook worden op regionaal niveau afspraken gemaakt met

aanbieders over de rol van de lokale team en regionale inkoop. Meerdere regio's benadrukken het belang van zowel regionale afstemming als ruimte voor lokale invulling en maatwerk.

Het **bovenregionale beleid** betreft afspraken over verwijzing en verschillende samenwerkingsstructuren zoals een jeugdbeschermingstafel. Ook valt het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming onder bovenregionaal beleid.

4.1.3 Consultatiefunctie GGZ op regionaal niveau

De jeugdregio's verschillen in de mate waarin afspraken zijn gemaakt over de mogelijkheid om GGZ-aanbieders te consulteren door toegang Jeugd (de Consultatiefunctie GGZ):

Meer dan de helft van de regio's geeft aan dat er in hun regio afspraken gemaakt zijn over de mogelijkheid om GGZ-aanbieders te consulteren door Toegang en dat deze afspraken ook worden uitgevoerd. Ongeveer een kwart van de regio's geeft aan nog niet begonnen te zijn aan het maken van afspraken over de consultatiefunctie GGZ.

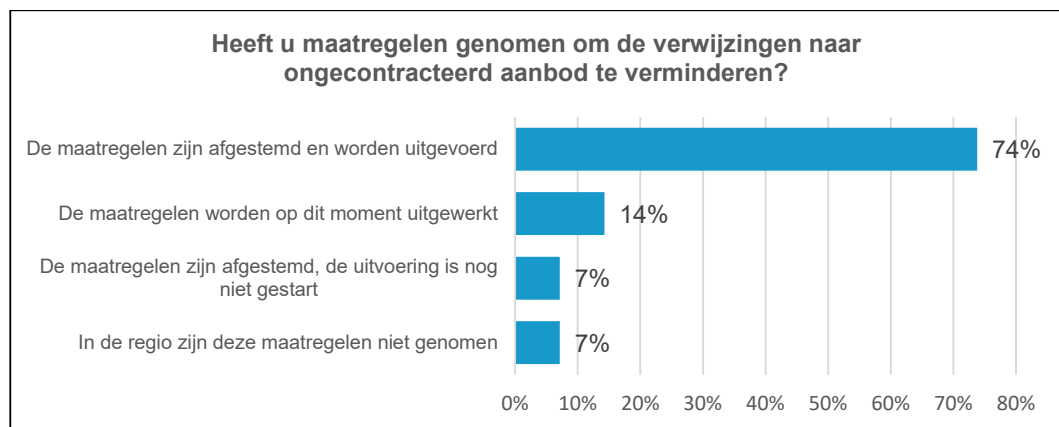
In de meeste gevallen is er sprake van een POH-GGZ met aandachtsgebied jeugd of een praktijkondersteuner Jeugd bij de huisarts. Daarnaast is het in een aantal regio's al mogelijk om GGZ-medewerkers met aandachtsgebied jeugd tijdelijk aan te laten sluiten bij lokale teams. Er zijn ook regio's waarin de consultatie breder wordt getrokken dan enkel de GGZ met aandachtsgebied jeugd, hier is ook consultatie met andere aanbieders en voor toegang ingericht, wordt gestart met de wachttijden-aanpak, wordt de consultatie gekoppeld aan gebiedsgericht werken of wordt gewerkt met consultatie vanuit een regionaal of bovenregionaal expertiseteam. Daarentegen zijn er ook regio's waarin de consultatiefunctie enkel is ingericht voor bepaalde doelgroepen, bijvoorbeeld cliënten die vanuit de GGZ worden afgeschaald, bij het vermoeden van onveiligheid, voor medische controle bij ADHD, de GGZ-crisisfunctie, voor hoog complexe zorgcombinaties, voor 18-/18+ problematiek of voor enkelvoudige jeugdhulp.

Overkoepelend noemen de regio's **twee kanttekeningen bij de consultatiefunctie**. Ten eerste geven zij aan dat op dit moment onvoldoende zichtbaar is wat de inhoudelijke opbrengst is van de consultatiefunctie, terwijl gemeenten wel geconfronteerd worden met de kosten. Ten tweede signaleren de regio's ook dat niet altijd gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid tot consultatie.

4.1.4 Verminderen ongecontracteerd aanbod op regionaal niveau

De jeugdregio's verschillen in de mate waarin maatregelen zijn genomen om ongecontracteerd aanbod te verminderen:

Het merendeel van de regio's geeft aan dat het **jeugdbeleid is gericht op verwijzing naar gecontracteerd aanbod**. Regio's hebben dit bijvoorbeeld vastgelegd in de raamovereenkomst of inkoopcontracten. Andere regio's hebben contractmanagers en kwaliteitsmedewerkers in dienst met de opdracht om de inzet van ongecontracteerd aanbod te verminderen. Er zijn regio's die werken met een acceptatieplicht bij de gecontracteerde aanbieders, al dan niet met de mogelijkheid voor ondercontractering en/of maatwerktrajecten.

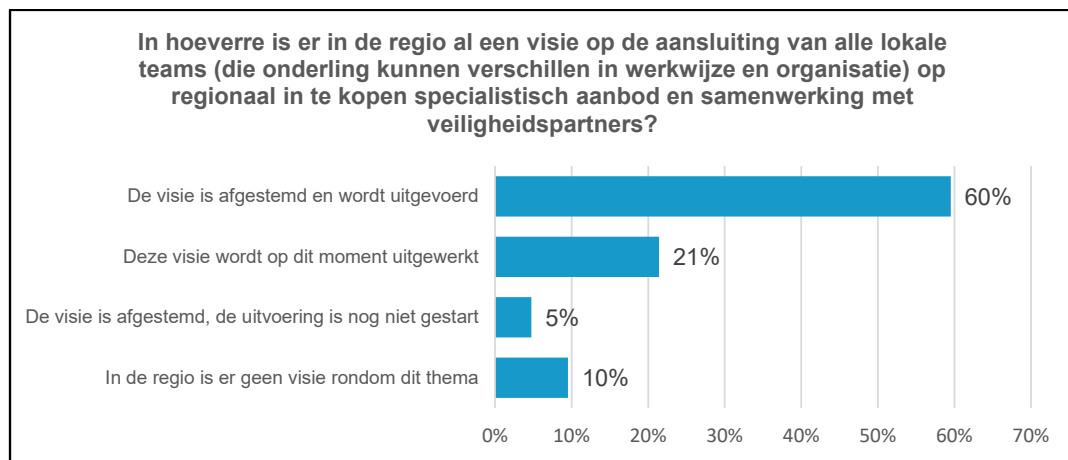
Het doel van de inkoopstrategie van regio's is een dekkend zorglandschap. Toch is er soms de **noodzaak om ongecontracteerd aanbod in te zetten**. Bijvoorbeeld wanneer het gecontracteerde aanbod in individuele gevallen toch ontoereikend blijkt te zijn, als gevolg van grote wachtlijsten binnen het gecontracteerde aanbod, of bij zeer specialistische vragen. Waar mogelijk wordt gewerkt met regionale expertiseteams en de doorbraakmethode om verwijzing naar ongecontracteerd aanbod te voorkomen. Daarnaast moet ongecontracteerd aanbod soms ingezet worden als gevolg van het woonplaatsbeginsel. Dit is uiteraard niet op te lossen binnen het regionale zorglandschap.

Vanwege de eigen bevoegdheden van GI's geven regio's aan dat **met name vanuit de GI's verwezen wordt naar ongecontracteerd aanbod**. Verschillende regio's zijn hierover in gesprek met de GI's en waar nodig leidt dit tot nieuwe inkoop van jeugdhulp. Meerdere regio's maken overzichten van het ingekochte maatwerktrajecten om hiervan te kunnen leren. Zij zien hierbij dat de vraag naar maatwerktrajecten toeneemt.

Daarentegen zijn er ook regio's die gebruik maken van open house. Zij geven aan dat de vermelde problematiek niet van toepassing is vanwege deze inkoopvorm. De werking van deze inkoopvorm wordt niet door iedere regio toegelicht (dit is ook niet expliciet uitgevraagd). Eén regio beschrijft hun open house systematiek als een inkoopvorm waarbij iedere aanbieder die voldoet aan de gestelde kwaliteitseisen een contract krijgt. Of een aanbieder voldoet aan de eisen wordt getoetst in verificatiegesprekken door het regionale team en de gemeenten.

4.1.5 Aansluiten lokale teams en voorzieningen op regionaal niveau

De mate waarin in de jeugdregio's een visie is geformuleerd op de aansluiting van alle lokale teams op regionaal in te kopen specialistisch aanbod en samenwerking met veiligheidspartners verschilt tussen jeugdregio's:

Veel regio's geven aan dat met name in de **aankomende inkooptrajecten** (veelal per 2025) regionale afspraken worden gemaakt over de aansluiting van de lokale teams op regionaal in te kopen aanbod voor specialistische jeugdhulp en samenwerking met de veiligheidspartners. Daar waar deze afstemming wel al plaats vindt, gaat het veelal om het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming en verschillende pilots en projecten waaronder de verklarende analyse, BEN, regionale expertiseteams en jeugdbeschermingstafels. Daarnaast maken de regio's afspraken over de in te kopen (hoog)specialistische jeugdhulp, lokale toegang, jeugdzorgPlus, jeugdbescherming en jeugdreclassering.

In een aantal regio's is al beleid over de aansluiting van lokaal en regionaal beleid. Bijvoorbeeld via de gebiedsgerichte uitwerking, regionaal uitvoeringsoverleg, uniforme uitgangspunten en verwijsafspraken en een regionaal ondersteuningsbureau. De afstemming vindt in een aantal regio's enkel bestuurlijk plaats en in andere gevallen op alle lagen. Naast de afspraken over de regionaal in te kopen jeugdhulp hebben meerdere regio's regionale visies en samenwerkingsafspraken met de veiligheidspartners (waaronder Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming en de GI's).

Van de jeugdregio's heeft 34% in de regio afspraken gemaakt over de aansluiting van de vrij toegankelijke voorzieningen in de gemeente op het regionaal ingekocht aanbod. Van deze afspraken is 27% op subregionaal niveau, 73% op regionaal niveau en 13% op bovenregionaal niveau.

4.1.6 Best practices Toegang en Stevige Lokale Teams op regionaal niveau

58% van de jeugdregio's geeft aan best practices te kunnen delen met andere regio's op het gebied van toegang en Stevige Lokale Teams. Over het algemeen hebben regio's best practices te delen over de inrichting van hun toegang en het delen van experts/consulenten in de regio (om concurrentie op arbeidsmarkt te voorkomen). Best practices die zien op het Centrum voor Jeugd en Gezin worden meermaals genoemd, net als best practices over de verbinding met het veiligheidsdomein, zoals op de samenwerking met jeugdbeschermingstafel en GI, en de inzet van procesregisseurs op veiligheid in het lokale team. Ook de inzet van een regionale transformatiemanager voor de uniformering van stevige lokale teams wordt aangewezen als best practice.

4.1.7 Risico's en knelpunten Stevige Lokale Teams regionaal niveau

De overgrote meerderheid van de regio's (93%) voorziet risico's op regionaal niveau rondom toegang en het organiseren van Stevige Lokale Teams. Een aantal risico's wordt door meerdere regio's gesignaleerd:

- In veel regio's is er sprake van **onvoldoende gekwalificeerd** personeel, zowel bij de lokale teams als bij de ketenpartners en ambtelijk bij de gemeenten. Door de personeelstekorten zijn

de lokale teams onvoldoende in staat hun taak uit te voeren en door de personeelstekorten bij de ketenpartners kunnen er problemen ontstaan in de doorstroom binnen de keten. In beide gevallen leiden de personeelstekorten tot groeiende wachtlijsten.

- De landelijke ontwikkelingen rondom de lokale teams brengen een **grote werkdruk** met zich mee. De positie van de lokale teams wordt versterkt, maar de regio's signaleren hierin ook het risico dat het lokale team wordt gezien als de oplossing voor elk maatschappelijk probleem. Ook neemt de werkdruk van de professionals die expertise toevoegen aan de lokale teams toe, omdat dit bovenop hun reguliere caseload komt.
- Er is een **spanningsveld tussen regionale afstemming en lokale (beleids)vrijheid**. In veel regio's is sprake van lokale verschillen in de inrichting van de lokale teams en toegang. Hierdoor krijgen aanbieders te maken met verschillende werkwijzen in de regio. Ook kan de beschikbaarheid van regionale producten en hulpverlening volgens een aantal regio's onder druk komen te staan als gevolg van lokale verschillen in de lokale teams. Hierbij benoemen de regio's dat er niet overal draagvlak is voor een regionale werkwijze.
- Er is sprake van **financiële tekorten** bij gemeenten, met name per 2026. Hierdoor komen de Stevige Lokale Teams onder druk te staan.
- De **aanpassingen in de wet- en regelgeving volgen pas later**, wat de uitvoering van de Stevige Lokale Teams in de weg kan staan. Meerdere regio's benoemen hierbij knelpunten rondom de AVG-wetgeving in de samenwerking met ketenpartners.
- Er wordt ervaren dat er is nu nog **onvoldoende afstemming is tussen de Hervormingsagenda Jeugd en andere landelijke ontwikkelingen** waaronder het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming, het IZA en het GALA. Zo sluiten de tijdlijnen niet aan en wordt er nu ook op verschillende tafels overlegd.
- Regio's signaleren dat er **veel onduidelijkheid** is, bijvoorbeeld over wat de maatschappelijke discussie over de reikwijdte van de Jeugdwet betekent voor de Lokale Teams. Enerzijds geven regio's aan dat deze onzekerheden ertoe kunnen leiden dat personeel vertrekt. Anderzijds lopen de regio's ook tegen deze onzekerheden aan bij het opstellen van nieuw beleid. Een ander voorbeeld waar onduidelijkheid over is bij de regio's is de positionering van de hulpverleners bij de gemeenten. Wat is de rol van de gemeente wanneer zij zowel beslisser, als financier als uitvoerder zijn?
- Tot slot signaleren de regio's voor de ketensamenwerking het risico op **cultuur- en taalverschillen** tussen organisaties, waardoor spraakverwarring en onderling onbegrip kan ontstaan. Hetgeen de gezamenlijkheid in de weg staat.

De jeugdregio's zetten verschillende maatregelen in om **knelpunten/obstakels op dit thema te elimineren en/of risico's te mitigeren**. In de meeste regio's zijn er regionale overlegtafels, werkgroepen of taskforces om de afstemming binnen de regio te faciliteren. Het niveau van dit overleg verschilt tussen regio's, in sommige regio's is er bijvoorbeeld sprake van bestuurlijk overleg, waar in andere regio's ook afstemming is op ambtelijk en uitvoerend niveau. Ook zijn er regio's die de ambtelijke capaciteit bundelen om efficiëntievoordelen te behalen. Ook worden er begrotingsmaatregelen genomen om de kosten van de jeugdhulp beheersbaar te houden.

Om onderlinge concurrentie voor personeel tegen te gaan, heeft een aantal **regio's een regionale aanpak voor de arbeidsmarktproblematiek**. Vanuit de regio's wordt gestuurd op onderlinge samenwerking en Stevige Lokale Teams in alle gemeenten, maar tegelijkertijd wordt er ook naar het Rijk gekeken voor financiële ondersteuning van de gemeenten en aanpassingen van wet- en regelgeving, maar ook van de opleidingen van professionals met meer aandacht voor dit thema.

4.1.8 *Ondersteuningsbehoeften Toegang en Stevige Lokale Teams lokaal niveau*

Van de jeugdregio's geeft 77% aan ondersteuningsbehoeften te hebben op regionaal niveau rondom het thema Toegang en Stevige Lokale Teams. Verschillende regio's geven aan behoefte te hebben aan best practices en uniforme definities en kaders. Ook duidelijkheid op het thema Reikwijdte wordt regelmatig genoemd. Verder wordt aangegeven dat er behoefte is aan handreikingen bij de concrete uitwerking van inhoudelijke zaken, zoals deskundigheidsbevordering van toegangsmedewerkers en hoe regionaal beleid gevoerd kan worden waarbij er voldoende ruimte gelaten wordt voor lokaal maatwerk.

4.2 Lokale beeld van Toegang en Lokale Teams

In veel regio's verschilt de inrichting van de Toegang en Lokale Teams tussen de verschillende gemeenten. Daarom wordt in deze paragraaf het regionale beeld uit 5.1 aangevuld met informatie uit de lokale vragenlijst die is uitgezet onder gemeenten.

4.2.1 Lokaal beleid op Toegang op lokaal niveau

Van de gemeenten geeft 76% aan de Toegang binnen de gemeente georganiseerd te hebben, de overige 24% van de gemeenten heeft toegang op afstand geplaatst, bijvoorbeeld door een jeugdaanbieder of toegangsteam hiervoor te contracteren.

4.2.2 Inrichting van de Toegang

De overgrote meerderheid van de gemeenten (95%) indiceert toegang jeugdhulp. Bij 61% van de gemeenten biedt de toegang zelf ook hulpverlening; in de overige gemeenten wordt door de toegang geen hulpverlening geboden. Van de gemeenten is in 39% de toegang in staat om langdurige jeugdhulp te leveren aan een jeugdigen.

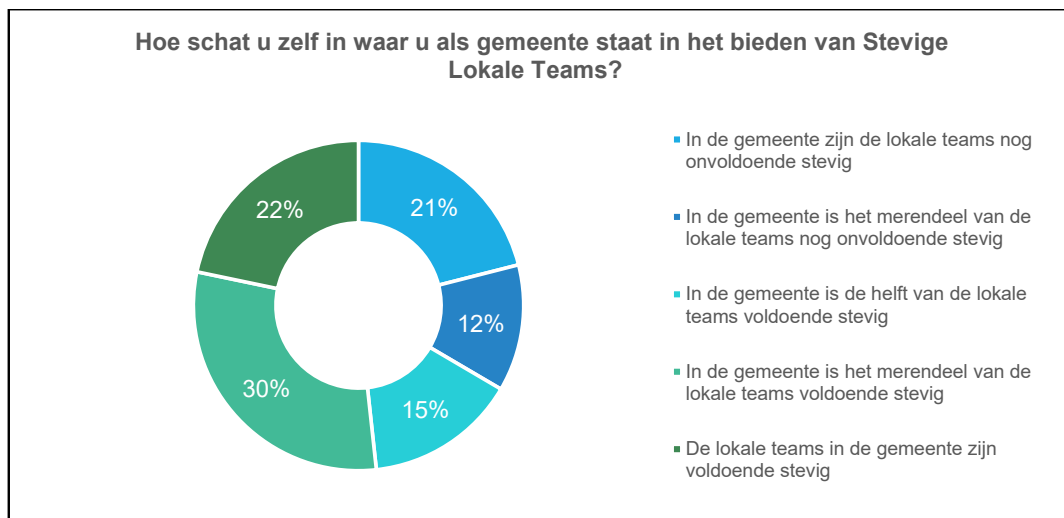
In 76% van de gemeenten is de toegang ingericht voor alle inwoners (0-100 jaar). In 39% van de gemeenten wordt een vorm van online jeugdhulp geleverd.

4.2.3 Proeftuin toekomstscenario

In 18% van de gemeenten is een landelijke proeftuin Toekomstscenario actief.

4.2.4 Lokaal beleid Stevige Lokale Teams

Gemeenten is gevraagd een inschatting te maken van de mate waarin hun lokale teams voldoende stevig zijn. De mate waarin lokale teams 'stevig' zijn behelst o.a. in welke mate de lokale teams zelf hulp bieden, er voldoende expertise is binnen het team en het team outreachend werkt. De antwoorden hierop variëren tussen gemeenten:

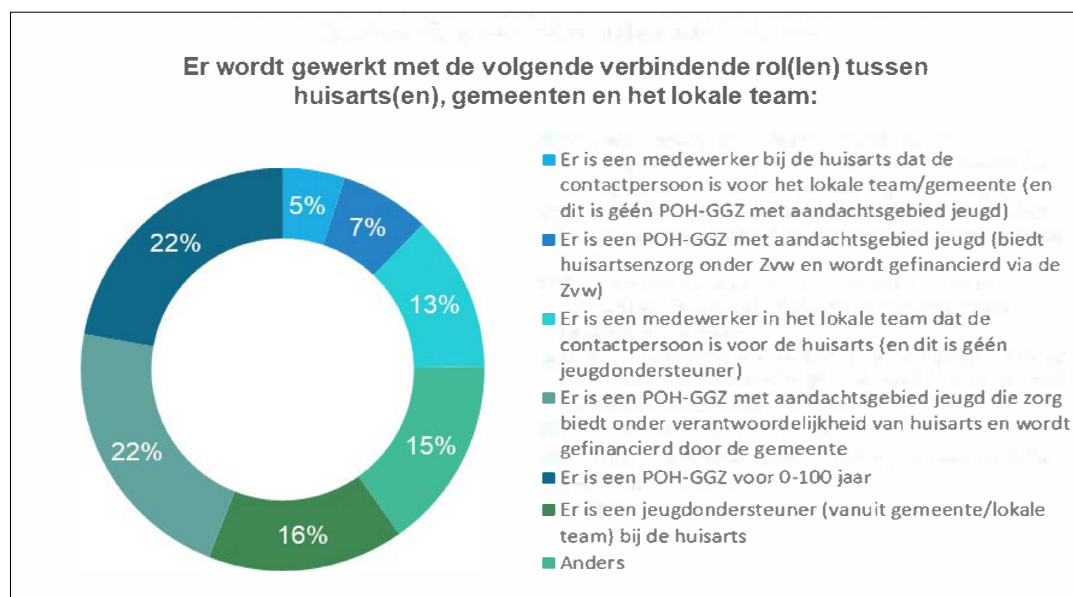

4.2.5 Verbindende rol tussen huisarts(en), gemeenten en het lokale team

Alle gemeenten (100%) geven aan te werken met een verbindende rol tussen huisarts(en), gemeenten en het lokale team. Deze verbindende rol kan op verschillende manieren worden ingevuld. Wij hebben de gemeenten gevraagd hoe deze rol in hun gemeente wordt ingevuld en hebben daarbij de volgende antwoordopties gegeven (meerdere antwoorden mogelijk):

1. Er is een medewerker bij de huisarts dat de contactpersoon is voor het lokale team/gemeente (en dit is géén POH-GGZ met aandachtsgebied jeugd);
2. Er is een medewerker in het lokale team dat de contactpersoon is voor de huisarts (en dit is géén jeugdondersteuner);
3. Er is een jeugdondersteuner (vanuit gemeente/lokale team) bij de huisarts;
4. Er is een POH-GGZ met aandachtsgebied jeugd die huisartsenzorg onder Zvw biedt en wordt gefinancierd via de Zvw;

5. Er is een POH-GGZ met aandachtsgebied jeugd die zorg biedt onder verantwoordelijkheid van de huisarts en wordt gefinancierd door de gemeente;
6. Er is een POH-GGZ voor 0-100 jaar;
7. Anders.

In 51% van de gemeenten wordt de verbindende rol binnen de gemeente vervuld door een POH-GGZ. Specifiek deze functie van POH-GGZ wordt op verschillende manieren ingevuld:

- In 22% van de gemeenten wordt gewerkt met een POH-GGZ voor 0-100 jaar.
- In nog eens 22% van de gemeenten wordt gewerkt met een POH-GGZ met aandachtsgebied jeugd die zorg biedt onder verantwoordelijkheid van de huisarts en wordt gefinancierd door de gemeente.
- In 7% van de gemeenten wordt gewerkt met een POH-GGZ met aandachtsgebied Jeugd die huisartsenzorg biedt onder de Zvw en ook gefinancierd wordt via de Zvw.

In de overige 49% gemeenten wordt de verbindende rol op een andere manier vervuld:

- In 13% van deze gemeenten is er een medewerker bij de huisarts die contactpersoon is voor het lokale team/de gemeente en die geen POH-GGZ is.
- In 16% van de gemeenten is het juist een medewerker in het lokale team dat de contactpersoon is voor de huisarts en geen jeugdondersteuner is.
- 15% van de gemeenten hebben geantwoord dat ze de verbindende rol anders de genoemde opties invullen.

In de lokale vragenlijst zijn gemeenten per type invulling van de verbindende rol verbindende rol tussen huisarts(en), gemeenten en het lokale team gevraagd bij hoeveel procent van de huisartsen in hun gemeenten er gewerkt wordt met deze specifieke vorm.⁶ Hieruit kwam voort dat:

- Een **POH-GGZ 0-100 jaar** door 55% van de huisartsen in gemeenten wordt ingezet;
- Een **POH-GGZ met aandachtsgebied jeugd** bij 33% van de huisartsen wordt ingezet;
- En 41% van de huisartsen met een **mengvorm werkt** (een POH-GGZ met aandachtgebied jeugd die zorg biedt onder verantwoordelijkheid van de huisarts en gefinancierd wordt door de gemeente).

Als er bij huisartsen met een mengvorm (een POH-GGZ met aandachtgebied jeugd die zorg biedt onder verantwoordelijkheid van de huisarts en gefinancierd wordt door de gemeente) wordt gewerkt, krijgt deze functionaris in de helft (51%) van de gemeenten als opdracht diagnose en lichte vorm grofweg op basis van (maximaal) 5 gesprekken te bieden. In de andere helft (49%) krijgen deze functionarissen een andere opdracht.

⁶ Vraagstelling: "Bij hoeveel procent van de huisartsen wordt gewerkt met een [specifieke vorm]? Als dat er geen enkele zijn kunt u 0 invullen."

4.2.6 Best practices Toegang en Stevige Lokale Teams op lokaal niveau

Van de gemeenten gaf 52% aan best practices te kunnen delen met andere gemeenten op het gebied van Toegang en Stevige Lokale Teams. Gemeenten noemen regelmatig het organiseren van een verbindende rol tussen huisarts(en), gemeenten en het lokale team (zie hierboven 5.3.5 op pagina 22) als best practice. verschillende vormen van domeinoverstijgend werken worden genoemd, zoals de doorbraakmethode of maatwerkbudgetten. Ook verschillende vormen van samenwerking tussen verschillende partners, en toegang voor 0-100 jaar worden meermaals genoemd. Regelmatig beschrijven gemeenten ook specifieke inrichtingskeuzes voor hun lokale teams als best practices.

4.2.7 Risico's Toegang en Stevige Lokale Teams op lokaal niveau

Het overgrote deel (94%) van de gemeenten voorziet risico's op lokaal niveau rondom de Toegang en Stevige Lokale Teams. Veruit het meest worden genoemd het risico op een tekort aan financiële middelen en personele capaciteit. Het aantrekken en behouden van gekwalificeerde medewerkers en voldoende expertise en vaardigheden binnen de lokale teams wordt gezien als één van de voorname risico's.

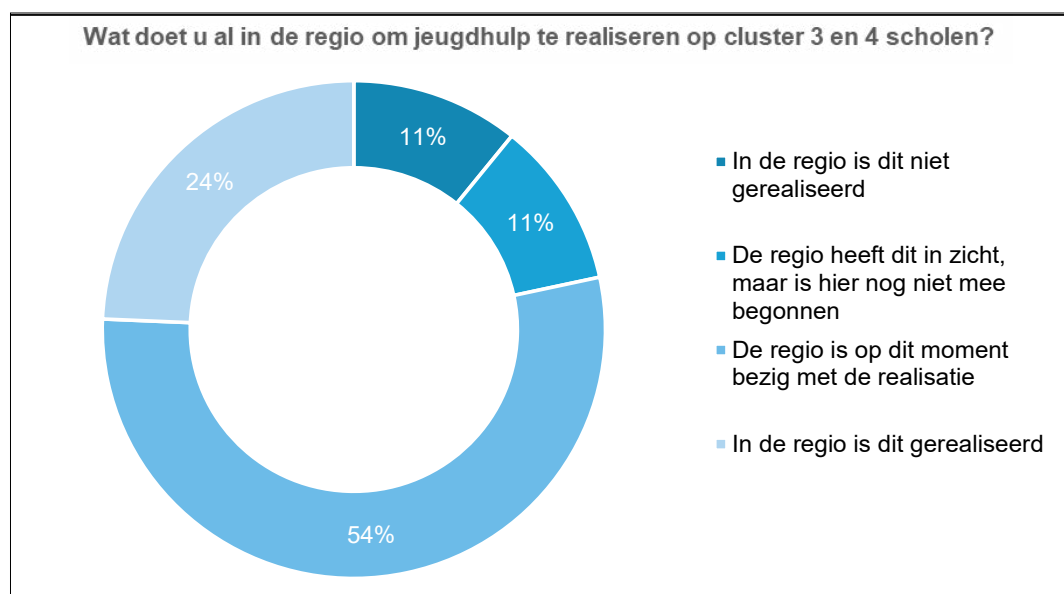
4.2.8 Ondersteuningsbehoeften Toegang en Stevige Lokale Teams op lokaal niveau

Van de gemeenten heeft 75% aangegeven ondersteuningsbehoeften te hebben op lokaal niveau rondom het thema Toegang en Stevige Lokale Teams. Ook op lokaal niveau is er behoefte aan best practices, met name over de inrichting van lokale teams (en het daarbij aanhaken van juiste expertise) en de implementatie van verklarende analyses. Ook is er behoefte aan handreikingen die duidelijkheid bieden over wat er precies verwacht wordt en op welk termijn. Met andere woorden willen gemeenten graag weten welke stappen zij op welk moment minimaal gezet moeten hebben. Er is behoefte aan ondersteuning bij het organiseren van regionale samenwerking zonder verlies van lokale kleur. Ook is er vanuit gemeenten behoefte aan verduidelijking, advies of antwoorden op een variatie aan specifieke, inhoudelijke vragen. Veel gemeenten uiten ook de wens voor een regionale projectleider of coördinator die de ontwikkeling goed kan inzetten en kan helpen met vragen en onduidelijkheden.

4.3 Regionale beeld van verbinding met aanpalende domeinen

4.3.1 Verbinding met onderwijs op regionaal niveau

De jeugdregio's zetten zich in wisselde mate al in om jeugdhulp in cluster 3 en 4 scholen in de jeugdregio te realiseren:

De regio's geven aan dat er in toenemende mate sprake is van **samenwerking tussen Jeugd en Onderwijs**. In meer dan de helft van de jeugdzorgregio's (54%) wordt op dit moment gewerkt aan de realisatie van jeugdhulp op cluster 3 en 4 scholen. In 24% van de regio's is dit al gelukt. In de meeste regio's is er dus sprake van, of wordt toegewerkt naar, collectieve inzet op alle cluster 3 en 4 scholen in de regio. Daarnaast bestaat er in de meeste regio's ook de mogelijkheid voor individuele beschikkingen

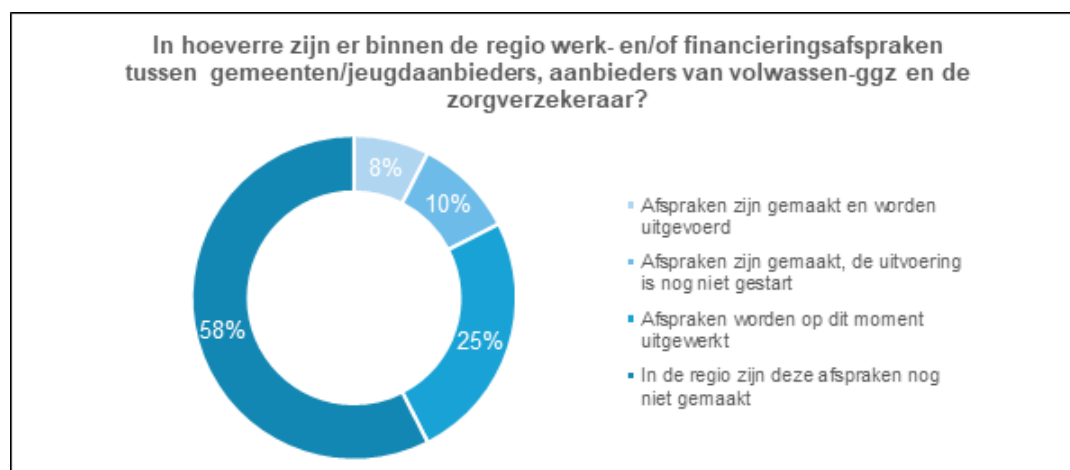
Een aantal regio's zet niet enkel in op voorzieningen op de cluster 3 en 4 scholen, maar ook in de **schakelvoorzieningen rondom deze scholen** om de toeleiding naar het reguliere onderwijs te vergemakkelijken. Er wordt gewerkt met onderwijs- zorgarrangementen en/of doelgroeparrangementen en samenwerking met leerplicht. Afspraken over jeugdhulp voorzieningen op de cluster 3 en 4 scholen wordt gekoppeld aan al bestaande samenwerkingsverbanden en inkoopafspraken. Daarnaast heeft een aantal regio's iemand aangenomen om de verschillende trajecten in de regio in beeld te brengen en de jeugdhulp op de cluster 3 en 4 scholen in de regio in te richten.

In een aantal regio's is de jeugdhulp op cluster 3 en 4 scholen als structureel ingericht. Er zijn ook regio's die eerst werken met pilots. Regio's verschillen in de mate waarin zij dit lokaal, sugregionaal of regionaal oppakken. De regio's werken met één of meer zorgaanbieders. Zoals hierboven weergegeven zijn er ook een aantal regio's waarin nog geen jeugdhulp is gefaciliteerd op de cluster 3 en 4 scholen.

Als **aandachtspunten** signaleren de regio's de op- en afschaling van regulier naar speciaal onderwijs, thuiszitters, ontbrekende kennis over de effectiviteit en onduidelijkheid over de financiering bij (sub)regionale samenwerking gesignaleerd. Een ander aandachtspunt volgens de regio's is dat de jeugdhulpregio's en onderwijsregio's van elkaar verschillen, hetgeen regionale samenwerking in de weg kan staan.

4.3.2 *Verbinding met volwassenen-ggz op regionaal niveau*

Tussen de jeugdregio's zijn er verschillen in de mate waarin werk- en/of financieringsafspraken tussen gemeenten/jeugdaanbieders, aanbieders van volwassenen-ggz en de zorgverzekeraar worden gemaakt:

In meer dan de helft van de regio's (58%) zijn er **nog geen afspraken** gemaakt tussen gemeenten/jeugdaanbieders, aanbieders van volwassenen-ggz en de zorgverzekeraar. In een kwart van de regio's wordt hier momenteel aan gewerkt. In de toelichting noemen regio's bijvoorbeeld samenwerkingsagenda's met zorgverzekeraars, afspraken over afstemming met zorgverzekeraars over ingekochte zorg, en afspraken over kwaliteitsbewaking en integrale hulp in gezinnen.

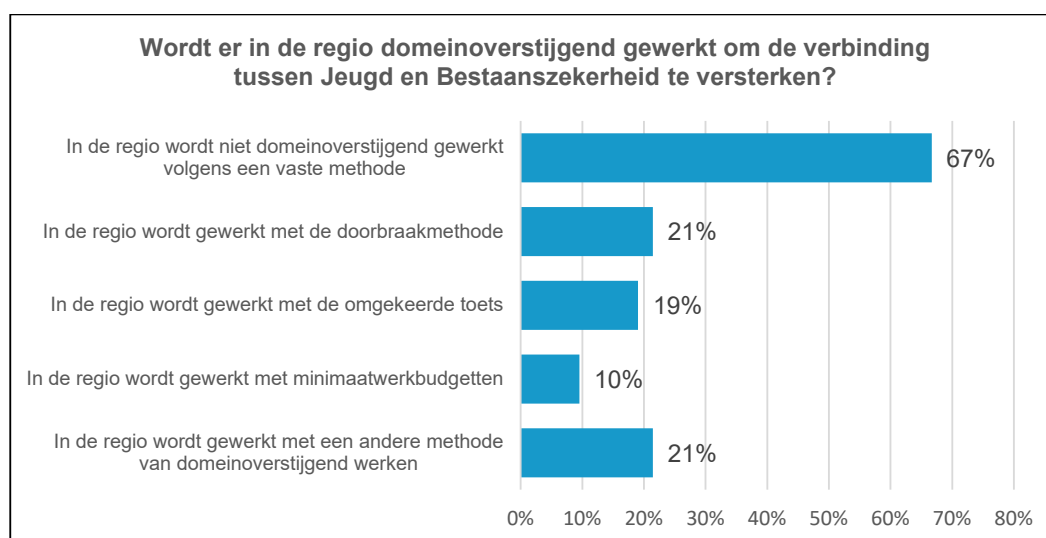
Verschillende regio's geven aan dat er in hun regio (succesvol) gewerkt wordt met **pilots** waarin wordt samengewerkt tussen de Jeugdhulp, GGZ en zorgverzekeraars. Regio's noemen met name dat rondom het thema mentale gezondheid (o.a. IZA-speerpunten mentale gezondheidscentra en laagdrempelige steunpunten in de wijk), jeugdbescherming bij huiselijk geweld, POH-jeugd en crisisinterventies al succesvol wordt samengewerkt.

Tegelijkertijd wordt in veel regio's gesignaleerd dat het **lastig is voor gemeenten en regio's om in contact** te komen met zorgverzekeraars en dat het lastig is om tot werk- en financieringsafspraken te komen. In veel regio's wordt deze samenwerking nu opgezocht aan de hand van het **Integraal Zorgakkoord (IZA)**. In de Regioplannen is bijvoorbeeld vastgelegd dat er samenwerkingsafspraken worden gemaakt, maar de meeste regio's zijn nog in de verkennende fase.

Regio's geven aan dat het van belang is dat ingekochte zorg door gemeenten en zorgverzekeraars **beter op elkaar wordt afgestemd** om gezamenlijk de kwaliteit van zorg te kunnen bewaken. Er zijn verschillende redenen waarom dit nu nog onvoldoende lukt, waaronder problemen in de capaciteit en continuïteit van medewerkers en verschillen in de financieringsbronnen en inkoopvoorwaarden. Daarnaast geven de regio's aan baat te hebben bij landelijke financieringsafspraken, bijvoorbeeld voor de POH-GGZ Jeugd bij huisartsen.

4.3.3 Domeinoverstijgend werken en verbinding met bestaanszekerheid op regionaal niveau

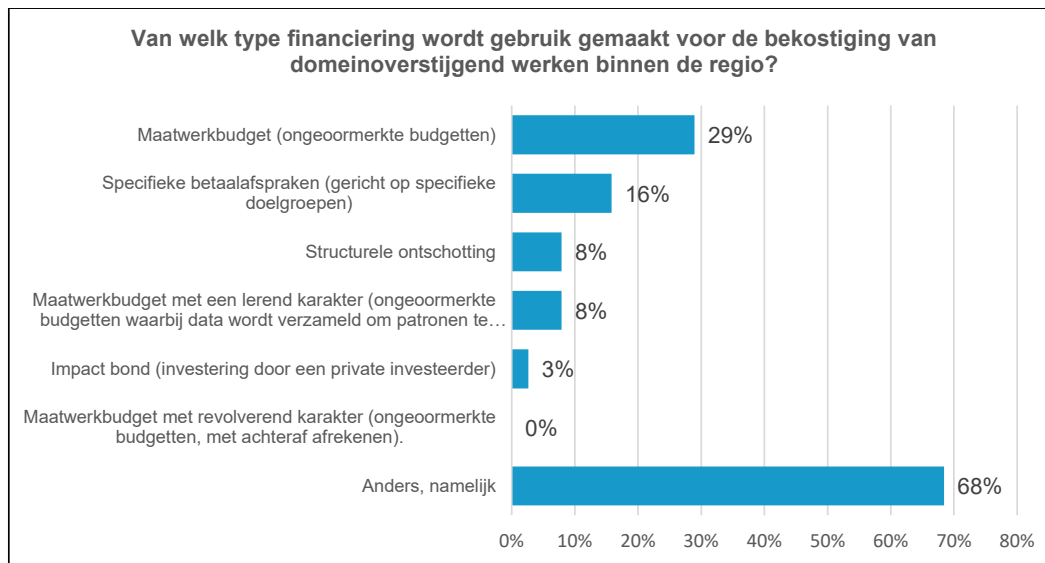
In de jeugdregio's wordt op verschillende manier domeinoverstijgend gewerkt om de verbinding tussen Jeugd en Bestaanszekerheid te versterken:

Veruit de meeste regio's, 67%, geeft aan geen vaste methode te hanteren bij domeinoverstijgend werken. Regio's geven aan dat bestaanszekerheid, domeinoverstijgend werken en de koppeling aan jeugdhulp in de meeste regio's een **lokale aangelegenheid** is. Dit leidt ertoe dat er binnen regio's lokale verschillen zijn in organisatie en tempo van de ontwikkelingen op dit thema.

Een aantal regio's geeft aan wel regionaal beleid te hebben voor de koppeling tussen bestaanszekerheid en jeugdhulp, en domeinoverstijgend werken dat niet als optie in de vraagstelling genoemd werd. Een voorbeeld is de inzet van regionale (of bovenregionale) expert- en kernteams die de taak hebben om domeinoverstijgende oplossingen te bieden. Andere methoden van domeinoverstijgend werken zijn pilots en programma's rondom bepaalde thema's, waaronder onderwijs, schooluitval, jeugdwerkloosheid en complexe casuïstiek. Voorbeelden die hierbij werden genoemd zijn de Multidisciplinaire Aanpak (MDA++), integraal huisbezoek, integraal casusoverleg, bestuurlijke overleggen, netwerksamenwerking tussen werknemers- en werkgeversorganisaties en een leerwerkloket.

Voor de bekostiging van domeinoverstijgend werken wordt gewerkt met:

Op de vraag welke financiering regio's inzetten om domeinoverstijgend werken te bekostigen, antwoordt het merendeel van de regio's een andere vorm van financiering te gebruiken dan de gegeven opties. Regio's kozen deze antwoordoptie als gemeenten in hun regio hier hun eigen invulling aan geven, als voor hun regio niet helder is wat voor financiering wordt gebruikt, of als het niet van toepassing is (als er niet domeinoverstijgend gewerkt wordt). Ook noemen regio's alternatieven zoals het ruimer gebruik maken van de hardheidsclausule, inzet van BEN SPUK middelen of subsidies en gelden vanuit GALA en IZA.

4.3.4 Best practices verbinding aanpalende domeinen op regionaal niveau

Van de jeugdregio's gaf 47% aan best practices te kunnen delen met andere regio's op het gebied van verbinding met aanpalende domeinen. De meeste best practices die regio's noemen zien op de verbinding tussen jeugdhulp en onderwijs. Door regio's worden in dit kader verschillende vormen genoemd waarbij een medewerker jeugdhulp wordt ingezet op (basis)scholen. Ook worden Onderwijs Zorgarrangementen, het betrekken van scholen bij inkoop jeugdzorg, en verschillende programma's en pilots genoemd.

Op het gebied van bestaanszekerheid wordt de doorbraakmethode door verschillende regio's als best practice genoemd. Ook wordt een maatwerkcommissie en een samenwerking tussen een basisschool en de afdeling schuldhulpverlening als best practices beschreven. Op de verbinding met volwassen-ggz worden weinig best practices genoemd. Ten slotte worden nog enkele best practices genoemd die zien op verbinding met het sociaal domein of het bevorderen van integraliteit van zorg in de regio.

4.3.5 Risico's verbinding aanpalende domeinen op regionaal niveau

Het overgrote deel van de regio's (91%) voorziet risico's op regionaal niveau rondom verbinding aanpalende domeinen. Hieronder volgt een overzicht van de meest genoemde risico's door de regio's:

- Domeinoverstijgende samenwerking is een belangrijk thema dat in **meerdere trajecten** aangepakt wordt. Niet alleen in de Hervormingsagenda Jeugd is hier aandacht voor, maar ook in andere landelijke akkoorden waaronder het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming, IZA, GALA en WOZO. Dit maakt het direct ingewikkeld: er is sprake van verschillende afspraken, met verschillende tijdslijnen en verschillende regio-indelingen. Ook maakt dit dat niet alle partners voldoende op de hoogte zijn van de afspraken in de verschillende akkoorden, hetgeen commitment in de weg kan staan.
- Domeinoverstijgende samenwerking is veelal een **lokale aangelegenheid, terwijl er ook (boven)regionale sturing nodig is** op bepaalde thema's. Er gebeurt nu veel aan verschillende

tafels en regio's geven aan het gevoel te hebben dat het wiel telkens opnieuw uitgevonden moet worden. Regio's kijken daarom ook naar het Rijk voor meer integrale sturing en ondersteuning van de regio's.

- **Schotten** tussen de verschillende domeinen staan domeinoverstijgende samenwerking in de weg. Verschillen in financiering en wet- en regelgeving staan samenwerkingsafspraken in de weg. Het is onvoldoende duidelijk wie welke hulp moet financieren bij domeinoverstijgende samenwerking en partijen lopen tegen privacywetgeving en verschillend taalgebruik aan.
- **Veel financiering is nu nog incidenteel ingericht**, hetgeen onzekerheid met zich meebrengt.
- **Inhoudelijk** worden er ook meerdere risico's gesignaleerd, waaronder de toename in verwijzing naar de jeugdhulp vanuit het onderwijs terwijl de jeugdhulp juist in toenemende mate wil normaliseren; wachtlijsten in de volwassenen-GGZ waardoor jeugdhulp onvoldoende effectief kan zijn; en het woningtekort waardoor de bestaanszekerheid van jongeren verder achteruit gaat.
- Tot slot vormen de **personeelstekorten**, zowel binnen Jeugd als binnen de aanpalende domeinen en de gemeenten, een aanvullend risico op de uitvoerbaarheid van de domeinoverstijgende samenwerking.

Al met al vraagt de domeinoverstijgende samenwerking volgens de regio's om een cultuurverandering bij alle partijen en is deze omslag niet van de een op de andere dag gemaakt. Er is gedragsverandering en blijvend leren en ontwikkelen nodig. Dit is een langzaam proces dat langdurig tijd en aandacht vraagt.

De jeugdregio's zetten verschillende maatregelen in om **knelpunten/obstakels op dit thema te elimineren en/of risico's te mitigeren**. Zo is er sprake van kennisdeling tussen gemeenten en wordt gewerkt met samenwerkingsafspraken en leidende principes voor de samenwerking met aanpalende domeinen. Op lokaal niveau zijn er binnen de regio's verschillende lokale teams die al domeinoverstijgend werken of dit in toenemende mate doen. Ook zijn er gemeenten waarin wordt gewerkt met één aanmeldpunt. Daarnaast wordt lokaal gezocht naar maatwerk voor individuele casuïstiek wanneer nodig. Binnen de regio's worden verschillende pilots uitgevoerd voor domeinoverstijgend samenwerken. Ook wordt geïnvesteerd in het trainen van professionals. Tegelijkertijd gaat de Hervormingsagenda Jeugd ook gepaard met financiële kortingen, regio's zetten daarom ook in op begrotingsmaatregelen.

Ondanks de maatregelen die de regio's zelf nemen, geven regio's aan dat **landelijke afspraken en richtlijnen zouden helpen**. Bijvoorbeeld een uitwerking van wat onder de Jeugdwet en wat onder de Wet Passend Onderwijs valt. Maar ook landelijke afspraken over bijvoorbeeld voorrang van ouders in de volwassenen-GGZ kunnen bijdragen aan de domeinoverstijgende samenwerking. Tot slot zijn de regio's gebaat bij landelijke sturing op commitment van ketenpartners, om zo de gewenste samenwerking in te kunnen richten.

4.3.6 *Ondersteuningsbehoeften verbinding aanpalende domeinen op regionaal niveau*

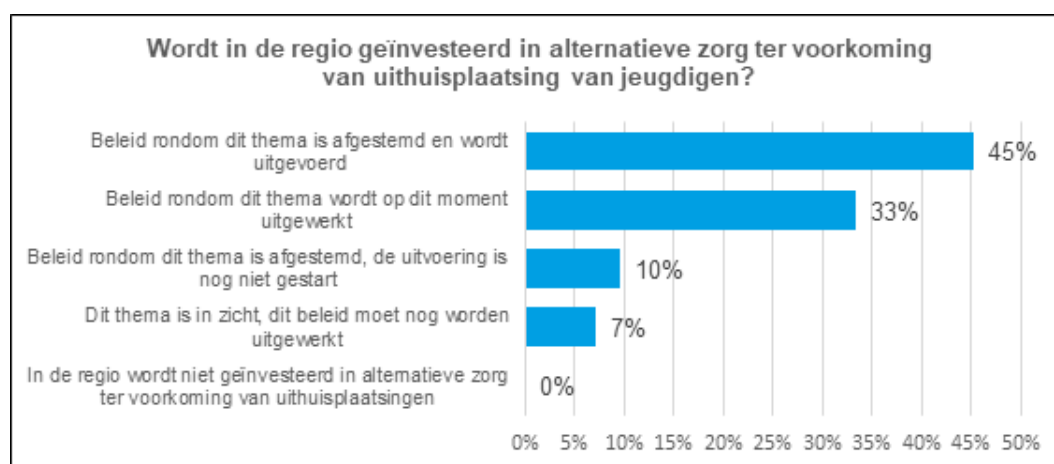
Van de jeugdregio's geeft 72% aan ondersteuningsbehoeften te hebben op regionaal niveau rondom het thema verbinding aanpalende domeinen. Ook op dit thema geven regio's aan behoefte te hebben aan kennisdeling via best practices en concrete handreikingen, bijvoorbeeld over het financieel inrichten van domeinoverstijgend werken en het aangaan van goede samenwerkingen met zorgverzekeraars. Er is ook behoefte aan wet- en regelgeving voor afbakening en samenhang tussen jeugdhulp en onderwijs en voor de samenwerking tussen volwassen-ggz en huisartsen. Door sommige regio's wordt genoemd dat zij behoefte hebben aan een projectleider binnen hun regio die zich actief richt op het samenbrengen van partijen uit verschillende domeinen. Ook is er behoefte aan ondersteuning bij het vinden van een manier waarop regio's beleid kunnen voeren op dit thema waarbij voldoende ruimte wordt gelaten voor de lokale uitvoering.

5 Thema 3: Terugdringen residentiële jeugdhulp

In de Hervormingsagenda Jeugd wordt ingezet op het voorkomen van residentiële jeugdhulp om te zorgen dat jeugdigen die jeugdhulp nodig hebben zo thuis mogelijk kunnen opgroeien. Dit vraagt om het terugdringen van residentiële jeugdhulp én om een transformatie van de residentiële jeugdhulp naar een regionaal georganiseerde kleinschalige vorm. Dit thema staat beschreven in paragraaf 2.4 van de Hervormingsagenda Jeugd.

5.1 Alternatieve zorg ter voorkoming van uithuisplaatsing van jeugdigen

De mate waarin er wordt geïnvesteerd in alternatieve zorg ter voorkoming van uithuisplaatsingen verschilt tussen de jeugdregio's:

In bijna de helft van de regio's (45%) is er al beleid rondom het stimuleren van alternatieve zorg ter voorkoming van uithuisplaatsingen, en in nog eens 10% is dit beleid al uitgewerkt, maar de uitvoering nog niet gestart. In een derde van de gemeenten worden het beleid momenteel uitgewerkt.

Ook zijn er verschillen tussen regio's in hoeverre er beleid is over het maken van een verklarende analyse voordat een jeugdige geplaatst wordt in een residentiële instelling:

In meer dan de helft (57%) van de regio's is het al beleid om altijd een verklarende analyse uit te

voeren voordat een jeugdige geplaatst wordt in een residentiële voorzieningen. In de overige regio's is er nog geen beleid, of wordt er nog gewerkt aan het beleid of aan het op gang brengen van de uitvoering.

5.2 Best practices terugdringen residentiële jeugdhulp

Van de regio's geeft 63% aan best practices te kunnen delen met andere regio's op het gebied van het terugdringen residentiële jeugdhulp. Hier worden verschillende concrete initiatieven genoemd, zoals een FACT team met borging in het lokale team, een Regionaal Expertteam nieuwe stijl (RET 2.0).

Ook wordt gewezen op verschillende samenwerkingen zoals Thuis voor Noordje, BEN Noord-Holland, en Blijvend Veilig. Ook de vorming van kleinschalige voorzieningen, en specifieke vormen van ambulante begeleiding ter voorkoming uithuisplaatsing worden beschreven als best practices. Ten slotte noemen verschillende regio's de inzet van verklarende analyse als best practice.

5.3 Risico's terugdringen residentiële jeugdhulp

Bijna alle jeugdzorgregio's (98%) voorzien risico's op regionaal niveau rondom het terugdringen residentiële jeugdhulp. Een aantal risico's wordt door veel regio's genoemd:

- De regio's signaleren risico's in de **beschikbaarheid van alternatieve zorgvormen**, waaronder intensieve ambulante jeugdhulp, pleegzorg en jeugdzorg plus. De regio's vragen zich af of dit wel beschikbaar is, zowel inhoudelijks gezien de nieuwe hulpvragen als op het gebied van capaciteit gezien de huidige wachtlijsten, de problemen op de woningmarkt, tekorten in het onderwijs en personeelstekorten.
- Alternatieve zorgvormen brengen **hoge kosten** met zich mee, waardoor er financiële risico's ontstaan.
- Er is sprake van een **bepaalde doorstroom** in de keten door capaciteitsproblemen bij bijvoorbeeld de GGZ, Beschermd wonen en in de Wlz. Hierdoor ontstaat het risico dat een jongere ongewenst thuis komt te zitten of nog verder uit diens leefomgeving wordt geplaatst omdat passende hulp niet dichtbij beschikbaar is. Onderwijs is hierbij een specifiek aandachtspunt, gezien het feit dat er passend onderwijs moet worden geboden voor de jongeren die eerder instellingsonderwijs volgden.
- Er is een **gebrek aan informatie** over de kwaliteit van de alternatieven. Waardoor het zoeken is naar de beste alternatieven.
- Er is **domeinoverstijgende samenwerking nodig** met o.a. de GGZ en onderwijs, zowel regionaal als bovenregionaal, om goede alternatieven te kunnen bieden voor de residentiële hulp. Dit maakt de opgave complex omdat de belangen van de verschillende betrokkenen kunnen verschillen.
- De regio's signaleren **weerstand** bij aanbieders, en ouders en jeugdigen. Aanbieders zijn onzeker over hun bestaansrecht; ouders en jeugdigen zijn onzeker over de beschikbaarheid van alternatieve zorg en de kwaliteit hiervan. Ook merken regio's dat er soms weerstand is vanuit buurten waar een kleinschalige woonvoorziening wordt gebouwd.
- Er is **onvoldoende zicht** op de cliëntstromen (in- en uitstroom) waardoor het lastig sturen is.
- Een paar regio's signaleren in de praktijk een **groeiende vraag** naar residentiële plekken, met name vanuit de GI's.

De jeugdregio's zetten **verschillende maatregelen** in om knelpunten/obstakels op dit thema te elimineren en/of risico's te mitigeren. In veel regio's wordt geïnvesteerd in (boven)regionale samenwerking met alle partijen, bijvoorbeeld in werkgroepen en overlegtafels. Een aantal regio's zet hierbij specifiek in op draagvlak onder de aanbieders, omdat dit nu nog onvoldoende is gerealiseerd. Ook worden er afspraken gemaakt bij de inkoop, bijvoorbeeld over de beschikbaarheid van alternatieve zorg al dan niet met een acceptatieplicht, de beschikbaarheid van voldoende onderwijsplekken en afspraken met woningcorporaties. Er zijn regio's waarin nieuwe teams worden ingericht om alternatieve zorg te bieden voor deze doelgroep en ook de verbinding met de Stevige Lokale Teams wordt gemaakt. Ook worden (boven)regionale expertiseteams ingezet, bijvoorbeeld voor de

monitoring van de in- en uitstroom én van de effectiviteit van de alternatief geboden zorg. Er wordt in een aantal regio's gewerkt aan kwaliteitskaders en -toetsing.

Een aantal inhoudelijke pilots en programma's zijn door meerdere regio's genoemd, namelijk: het systematisch inzetten van de verklarende analyse als instrument, kleinschalig verblijf, civiele trajectberaden, Jouw Ingebrachte Mentor (JIM), gezinshuizen, actieplan verbeteren pleegzorg en het integraal gezinsteam. Tot slot investeren een aantal regio's in het verzamelen van best practices en onderlinge kennisdeling.

Meerdere regio's benadrukken dat de afbouw van residentiële jeugdhulp een bovenregionale aanpak is. Regio's zijn hier wel bij betrokken maar geven tegelijkertijd aan dat transformaties buiten hun invloedssfeer liggen. Regio's geven aan gebaat te zijn bij landelijke regie en aanvullende financiering op dit thema.

5.4 Ondersteuningsbehoeften terugdringen residentiële jeugdhulp

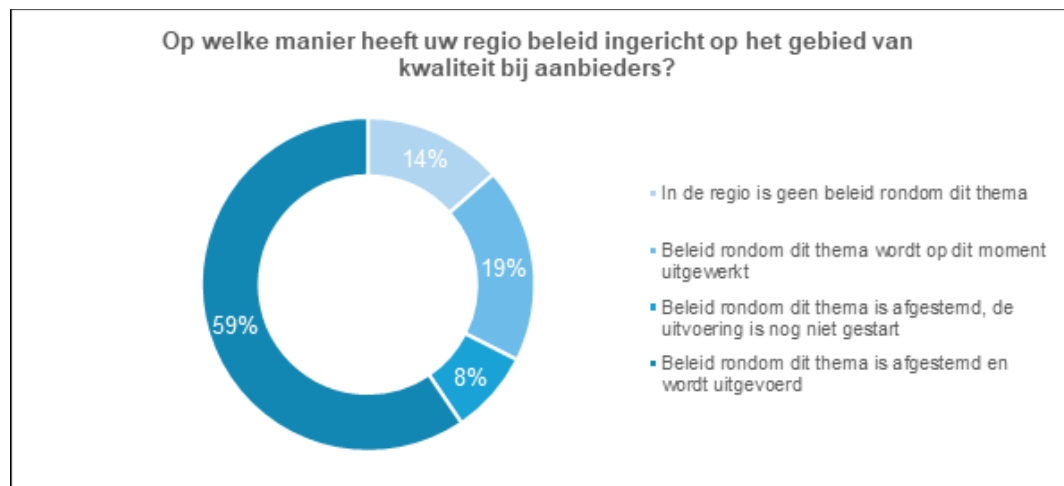
77% van de jeugdregio's geeft aan ondersteuningsbehoeften te hebben op regionaal niveau rondom het thema terugdringen residentiële jeugdhulp. Regio's geven aan vooral behoefte te hebben aan best practices, bijvoorbeeld over kleinschalige voorzieningen, het transformeren van het aanbod en het daarbij betrekken van aanbieders, en het voorkomen van uithuisplaatsingen. Er is ook behoefte aan inzicht in (wetenschappelijk) onderbouwde standaarden en interventies. In de beschrijvingen van hun ondersteuningsbehoeften uiten regio's zorgen over capaciteitsgebrek en de bekostiging.

6 Thema 4: Kwaliteitsverbetering en blijvend leren

Jeugdigen en ouders moeten erop kunnen vertrouwen dat de zorg die zij ontvangen passend is en hen daadwerkelijk helpt. De Hervormingsagenda Jeugd zet zich daarom in voor een stevige kwaliteitsimpuls in de sector en het creëren van randvoorwaarden om blijvend te kunnen leren en elkaar blijvend verder te kunnen helpen om de noodzakelijke hervormingen tot stand te brengen. Dit thema staat beschreven in paragraaf 2.5 van de Hervormingsagenda Jeugd.

6.1 Beleid rondom kwaliteit bij aanbieders

De mate waarin de jeugdregio's beleid hebben uitgewerkt en uitvoeren gericht op kwaliteit bij aanbieders, bijvoorbeeld het sturen op evidence based werken en het werken met kwaliteitskaders, verschilt tussen de jeugdregio's:

In de ruime meerderheid van de jeugdzorgregio's (59%) is er beleid op het gebied van kwaliteit bij aanbieders dat wordt uitgevoerd. De jeugdregio's geven aan dat op verschillende manier wordt gestuurd op kwaliteitskaders in de contracting/het contractmanagement van aanbieders. Regio's geven aan dat kwaliteitscriteria zijn opgenomen in de contracten en raamovereenkomsten met aanbieders. Het betreft hier ten minste de wettelijke kwaliteitscriteria, bijvoorbeeld over de registratie en opleiding van medewerkers en de effectiviteit van de ingekochte interventies.

De meeste regio's hebben gedurende het jaar (meermaals) overleg met de aanbieders waarbij ook wordt gesproken over de kwaliteit. In een aantal regio's gebeurt dit structureel met alle aanbieders of met de grootste aanbieders. In andere regio's gebeurt dit enkel bij signalen wat betreft de kwaliteit en rechtmatigheid of worden contractmanagementgesprekken steekproefsgewijs gevoerd. Een aantal regio's geeft expliciet aan monitoringsafspraken te maken, al dan niet aan de hand van KPI's. Tot slot is in een aantal regio's expliciet aandacht voor leren en ontwikkelen in zogenaamde ontwikkelovereenkomsten op ontwikkelopgaven voor aanbieders. Een genoemde kanttekening hierbij is wel dat lang niet voor alle hulp en interventies informatie beschikbaar is over de kwaliteit en effectiviteit. Dit maakt sturing hierop lastig.

Ook is gevraagd hoe de jeugdregio's kwaliteitsverbetering en innovatie bij aanbieders faciliteren. In een aantal regio's zijn er ontwikkeltafels en/of ontwikkelagenda's op specifieke thema's. Daarnaast is

kwaliteitsverbetering en innovatie in veel regio's onderdeel van de contractmanagement-gesprekken met aanbieders en/of van het kwaliteitsmanagement. In een aantal regio's is hier ook een monitoring voor ingericht (zowel reactief als proactief) en wordt data actief gedeeld met de aanbieders. Waar mogelijk wordt samengewerkt met onderwijsinstellingen rondom kwaliteitsverbetering en innovatie.

In een aantal regio's is budget beschikbaar voor innovatiepilots, of is er standaard innovatiebudget in het contract opgenomen. Andere regio's geven aan op dit moment geen budget beschikbaar te stellen voor kwaliteitsverbetering en innovatie bij aanbieders. Er zijn ook regio's die aangeven behoefte te hebben aan richtlijnen, eenduidigheid en uniformiteit rondom het faciliteren van kwaliteitsverbetering en innovatie van aanbieders, mét de mogelijkheid voor lokale vrijheid.

6.2 Uitwisseling tussen gemeenten, regio's en professionals

Veel regio's voeren regionaal en bovenregionaal overleg op uitvoerend, ambtelijk en/of bestuurlijk niveau. In deze overleggen worden tussen gemeenten, regio's en professionals ervaringen met verschillende aanpakken van kwaliteitsborging bij aanbieders gedeeld. In de meest regio's is dit structureel ingericht, maar er zijn ook regio's die aangeven dat dit overleg incidenteel plaatsvindt rondom bepaalde thema's.

In een aantal regio's worden jaarlijks brede netwerkbijeenkomsten georganiseerd voor aanbieders en gemeenten in het teken van kennisdeling. Meerdere regio's noemen dat er sprake is van digitale informatievoorziening, bijvoorbeeld via websites, nieuwsbrieven en een digitale leeromgeving. In enkele regio's worden werkbezoeken uitgevoerd om de uitwisseling van kennis en ervaringen te bevorderen. Tot slot worden ook de J42 en de kanalen van de J42 genoemd als platform voor kennisdeling tussen gemeenten.

Er zijn regio's waarin niets is ingericht voor de uitwisseling tussen gemeenten, regio's en professionals. Een aantal regio's geeft aan hiervoor behoefte te hebben aan ondersteuning, bijvoorbeeld in de vorm van best practices of landelijke instrumenten zodat benchmarks en kwaliteitskeurmerken gelijk kunnen worden uitgevoerd.

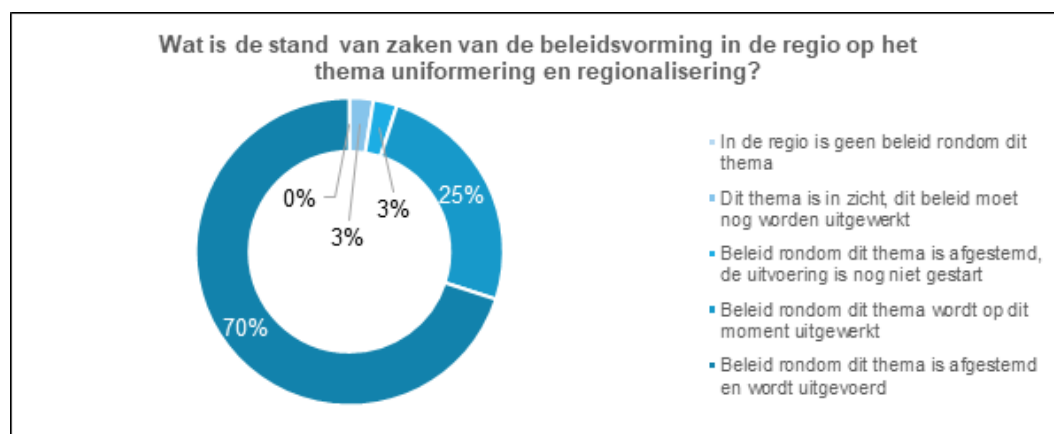
7 Thema 5: Uniformering en regionalisering

In de Hervormingsagenda Jeugd wordt ingezet op een regionale of landelijke inkoop van (hoog) specialistische jeugdhulp om de beschikbaarheid van deze zorg te kunnen blijven garanderen. Dit vraagt om maatregelen rondom de regionale samenwerking. Daarnaast moet de tijd en aandacht van professionals primair uitgaan naar het verlenen van jeugdzorg. Dit vraagt om een vereenvoudiging van de uitvoering en inkoop, de vermindering van administratieve lasten en het aanpakken van de negatieve effecten van marktwerking. Het thema regionalisering staat beschreven in paragraaf 2.6 van de Hervormingsagenda Jeugd. Paragraaf 2.7 gaat verder in op de eenvoudigere uitvoering van inkoop, minder administratieve lasten en de aanpak van de negatieve effecten van marktwerking.

7.1 Beleid uniformering en regionalisering

Er is uitgevraagd wat het beleid/beleidsvoornemen is van de jeugdregio's op het thema uniformering en regionalisering. Het merendeel van de regio's geeft aan dat er wordt ingekocht volgens een regionale of zelfs bovenregionale visie. Er is sprake van gezamenlijke regionale inkoop (in de meeste regio's met uitzondering van lichte jeugdhulp) of inkoop via raamovereenkomsten met vrijheid voor lokale verschillen. Regio's geven aan gebruik te maken van landelijke contractstandaarden en waar mogelijk landelijke productcodes. Meerdere regio's werken met een regionaal administratieprotocol of regionale administratieafspraken en er wordt ook gewerkt aan regionale kostenbeheersing. Ook hebben meerdere regio's de wens voor regionale implementatietrajecten en uitvoeringstoetsen. Als belangrijk aandachtspunt geven regio's mee dat er voldoende ruimte moet blijven voor lokale verschillen.

De mate waarin dit beleid al is gevormd en uitgevoerd verschilt tussen de jeugdregio's:

In 70% van de jeugdzorgregio's is er beleid op het thema uniformering en regionalisering. Geen enkele regio geeft aan geen beleid te hebben rond dit thema.

In sommige regio's is er wel al regionaal overleg en regionale afspraken maar nog geen sprake van regionale inkoop, hier wordt wel naartoe gewerkt. In andere regio's is de regionale inkoop wel al volledig ingericht, of wordt er gewerkt aan gezamenlijke inkoopovereenkomsten per 2025. Tot slot geven regio's aan dat uniformering en regionalisering een belangrijk thema voor de regionale overlegtafels is en dat dit hier structureel aan de orde komt.

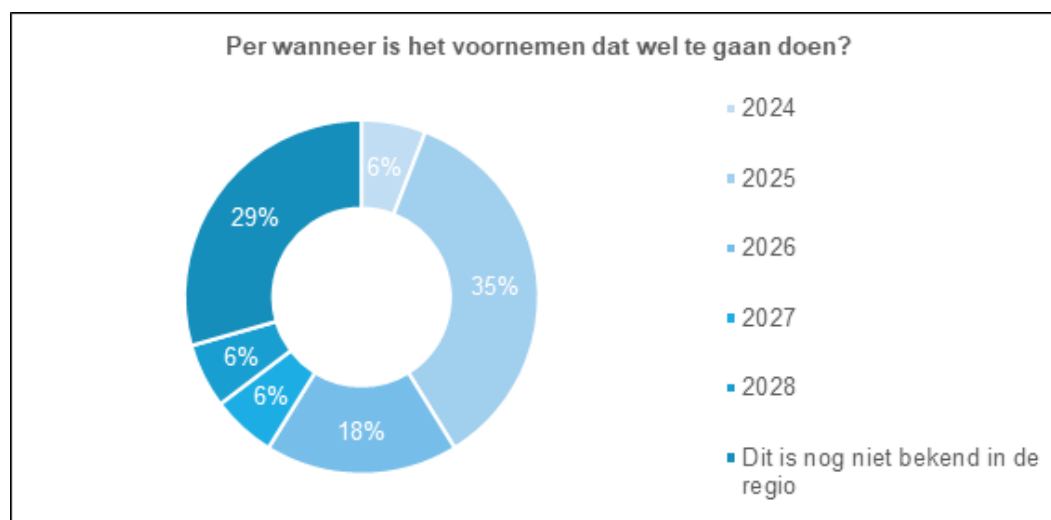
7.2 Niveau van activiteiten

Voor een aantal activiteiten is bij de jeugdregio's uitgevraagd op welk niveau deze acties worden uitgevoerd. Een overzicht hiervan is weergegeven in onderstaand tabel.

Activiteiten	Lokaal	Sub-regionaal	Regionaal	Boven-regionaal
Sluiten van contractstandaarden	29%	21%	79%	52%
Beleid voor regionaal ingekochte jeugdhulp	10%	12%	86%	43%
Verwerken van backoffice en berichtenverkeer voor regionaal ingekochte jeugdzorg	62%	12%	43%	7%
Uitvoering contractmanagement	19%	21%	86%	38%
Uitvoering toezicht	41%	17%	73%	15%
Uitvoering analyse (bijv. regionaal dashboard)	57%	14%	76%	21%

7.3 Vastgestelde contractstandaarden

In meer dan de helft (56%) van de jeugdregio's maken gemeenten gebruik van de vastgestelde contractstandaarden.³ De jeugdregio's die hier nog geen gebruik van maken zijn voornemens dit in verschillende tempo's in te voeren:

Ruim een derde is van plan de contractstandaarden in 2024 in te voeren; nog eens 18% wilt dit in 2025 doen. Iets minder dan een derde (29%) weet nog niet voor wanneer zij voornemens zijn de standaarden in te voeren. Mogelijk kan een deel van dit percentage worden verklaard door het nog niet weten wanneer de nieuwe contracten komen.

7.4 Best practices uniformering en regionalisering

Van de regio's geeft 49% aan best practices te kunnen delen met andere regio's op het gebied van uniformering en regionalisering. Door verschillende regio's wordt genoemd dat zij het regionaal organiseren van contractmanagement, monitoring, financiële administratie, en afhandeling van berichtenverkeer voor deelnemende gemeenten zien als een best practice. Ook het gebruik van (landelijke) contractstandaarden en administratieprotocollen worden meermaals genoemd.

7.5 Risico's uniformering en regionalisering

Tweederde (66%) van de regio's voorziet risico's op regionaal niveau rondom uniformering en regionalisering. Risico's die vermeld worden door de regio's zijn:

- Gemeenten ervaren **beperkte invloed** op het thema uniformering en regionalisering, waardoor

spanning ontstaat en het draagvlak voor regionale inkoop afneemt. Zo sluit de regionale inrichting niet altijd aan bij lokale voorkeuren en contexten.

- Er zijn veel **lokale verschillen**. Het uniformeren en centraliseren van ICT en administratie blijkt hierdoor volgens de regio's lastig, tijdroven en duur te zijn. Dit kan vertraging opleveren en financiële gevolgen hebben binnen de regio's. Hierbij benoemen de regio's dat door ontbrekende informatie over de effectiviteit hiervan spanningen ontstaan in het draagvlak onder gemeenten.
- Er bestaat het risico op **verschillen in de interpretatie en uitvoering** van regionale afspraken tussen gemeenten.
- De toenemende vraag naar informatie, uniformering en regionalisering kan volgens de regio's ook leiden tot **verhoogde administratielasten bij aanbieders**. Dit is een balans waar regio's, gemeenten en aanbieders in gezamenlijkheid aan moeten blijven werken.
- Het is voor de regio's en gemeenten onduidelijk wat de toenemende regionalisering betekent voor **lopende (meerjarige) contracten** in de regio's, contracten kunnen immers niet worden gebroken.
- Ondanks dat in de meeste regio's wordt gewerkt aan de uniformering en regionalisering zetten een aantal regio's ook **vraagtekens bij de effectiviteit** hiervan. Hierbij signaleren zij ook het risico op minder ruimte voor innovatie en maatwerk, wat negatieve effecten kan hebben op de kwaliteit van de jeugdhulp.
- Volgens een aantal regio's zijn de **landelijke kwaliteitseisen onvoldoende haalbaar** als gevolg van de huidige krapte (zowel financieel als personeel) en de grootte van de benodigde transformaties.

De jeugdregio's zetten verschillende maatregelen in om knelpunten/obstakels op dit thema te elimineren en/of risico's te mitigeren:

- Veel regio's werken met een bepaalde vorm van regionale werkgroepen, taskforces, projectleiders of ontwikkeltafels waarin dit thema wordt besproken en uitgewerkt. Er is sprake van regionaal overleg op ambtelijk, bestuurlijk en uitvoerend niveau.
- Meerdere regio's werken aan een formele governance structuur, met aandacht voor de besluitvormingsroute en een escalatieroute.
- In meerdere regio's wordt expliciet ingezet op het creëren van draagvlak voor uniformering en regionalisering onder de gemeenten en aanbieders.
- Verschillende regio's geven aan dat er ruimte wordt gecreëerd in de contracten en raamovereenkomsten voor het oplossen van knelpunten, obstakels en nieuwe ontwikkelingen. Regio's benadrukken dat landelijke richtlijnen voor uniforme werkwijze hierbij helpend zouden zijn.

7.6 Ondersteuningsbehoeften uniformering en regionalisering

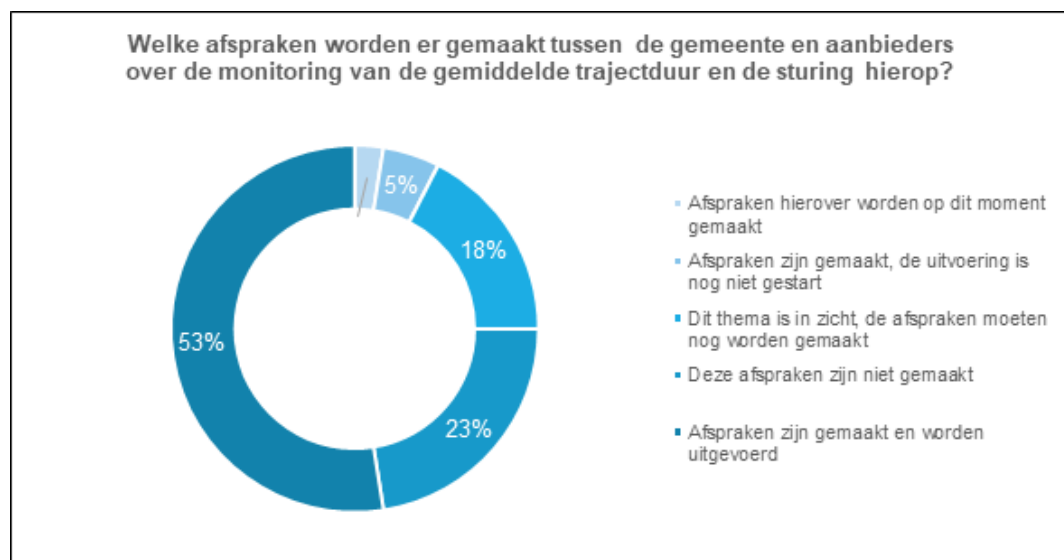
56% van de jeugdregio's geeft aan ondersteuningsbehoeften te hebben op regionaal niveau rondom het thema uniformering en regionalisering. Regio's geven aan behoefte te hebben aan het uitwisselen van best practices en handreikingen voor veel voorkomende knelpunten. Er is behoefte aan duidelijke landelijke kaders, zoals landelijke eisen voor backoffices, bijvoorbeeld ten aanzien van monitoring en berichtenverkeer. Regio's zouden graag handreikingen krijgen voor het vormen van een GR waarbij inzicht wordt gegeven in de keuzes die er zijn. Ten slotte zouden regio's graag ondersteuning krijgen bij het vinden van een goede omgang met lopende contracten en continuïteit van het stelsel met het oog op de gestelde doelen uit de Hervormingsagenda Jeugd.

8 Thema 6: Data en monitoring

Om tijdig (bij)sturen en leren binnen het jeugdinstelstel mogelijk te maken is het essentieel om goed zicht te hebben op de ontwikkelingen binnen het stelsel en de inhoudelijke, kwantitatieve en financiële effecten van beleid en best practices. De Hervormingsagenda Jeugd zet daarom in op een betere kwaliteit en beschikbaarheid van data en een betere landelijke integrale monitoring. In paragraaf 2.8 van de Hervormingsagenda Jeugd wordt deze maatregel in detail besproken.

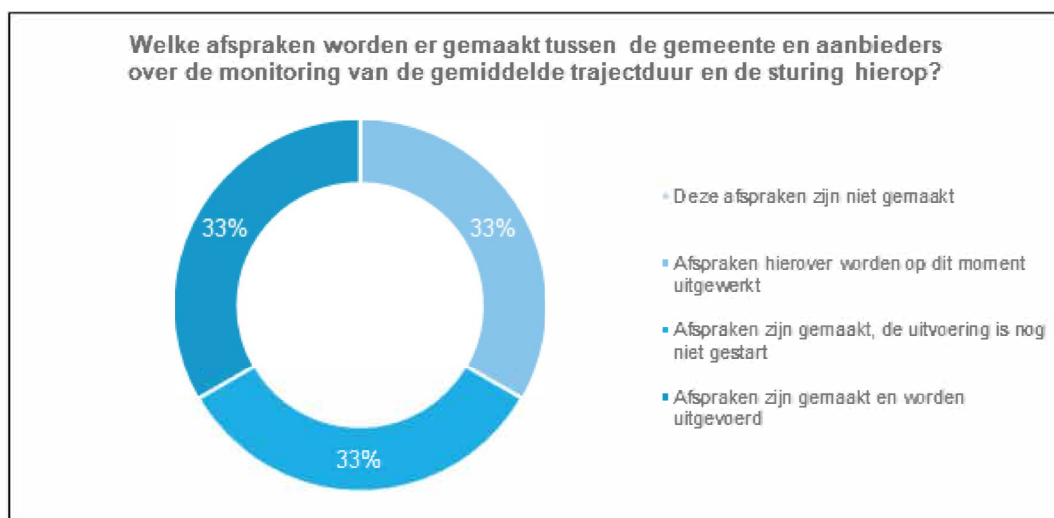
8.1 Monitoring gemiddelde trajectduur

De mate waarin afspraken zijn gemaakt tussen de gemeente en aanbieders over de monitoring van de gemiddelde trajectduur en de sturing hierop verschilt tussen de jeugdregio's. Het gaat hierbij om alle jeugdhulp waarvan gemeente de opdrachtgever/zorginkoper is zoals beschreven in maatregel 2.1.9 van de Hervormingsagenda Jeugd.

Ook is de jeugdregio's gevraagd naar de belangrijkste monitoringsinstrumenten in de regio en op welke sturingsmaatregelen het meest wordt gelet. Veel genoemde methoden die de regio's gebruiken voor monitoring zijn de monitoring van berichtenverkeer, beschikbaarheidswijzers, cliënttevredenheidonderzoek, jaarrapportages en monitoring als onderdeel van contractmanagementgesprekken. Thema's waarop in veel regio's wordt gemonitord zijn trajectduur, trajectomvang, in- en uitstroom, zorgpaden, verwijroutines, aantal cliënten in zorg, budgetuitnutting, wachtlijsten en wachttijden, kosten per traject, duur van de trajecten en recidive. Ook worden de aanbieders zelf gemonitord. Zo wordt gekeken naar de begroting en jaarafrekening, de personele eisen en de kwaliteitscertificaten bij de aanbieders. In de meeste regio's wordt gewerkt met een gemeentelijke monitor/dashboard of een monitor per aanbieder, maar er zijn ook regio's met een regionale monitoring. Monitoring is in een aantal regio's signaalgestuurd, bijvoorbeeld naar aanleiding van klachten of signalen bij expertiseteams of aan overleg- en ontwikkelafels. Voor de monitoring zijn er ook regio's die op basis van het IZA en het GALA vragen de GGD om vaker een monitoring uit te voeren.

De jeugdregio's verschillen in de mate waarin afspraken met aanbieders over de monitoring van de gemiddelde trajectduur en de sturing hierop zijn gemaakt:

In een derde deel van de regio's zijn er al afspraken die worden uitgevoerd. In nog een derde zijn de afspraken gemaakt, maar moet nog aan de uitvoering begonnen worden. In de laatste 33% worden de afspraken momenteel uitgewerkt. Geen enkele regio geeft aan geen afspraken te hebben of er niet mee bezig te zijn om afspraken te maken tussen gemeenten en aanbieders over de monitoring van de gemiddelde trajectduur en sturing daarop.

73% van de regio's geeft aan zicht te hebben op de gemiddelde trajectduur. Regio's geven aan data over de trajectduur en omvang van zorg te bespreken in contractmanagementgesprekken met aanbieders. Wanneer er meerdere aanbieders zijn in de regio worden deze waar mogelijk onderling vergeleken. Ook is de trajectduur in meerdere regio's onderdeel van de regionale of lokale monitoring. Sturing op de trajectduur is in de meeste regio's een lokale aangelegenheid en zijn hierover (nog) geen regionale afspraken gemaakt. Waar wel al regionaal wordt gewerkt, wordt bijvoorbeeld gebruik gemaakt van een normenkader. Een aantal regio's geven aan niet te veel vast te willen leggen over de trajectduur, omdat dit ook de kwaliteit van zorg in de weg kan staan. Zij geven de vrijheid aan de aanbieder om de gewenste trajectduur te bepalen, binnen het gewenste budget dat hiervoor beschikbaar is. Een aantal regio's vraagt ook de Rijksoverheid om te ondersteunen. Zij geven aan dat een landelijk definitiekader over het meten van de gemiddelde trajectduur noodzakelijk is om invulling te kunnen geven aan deze opdracht uit de Hervormingsagenda Jeugd.

8.2 Wachtlijsten

Van de jeugdzorgregio's geeft 70% aan wachtlijsten te hebben in de regio. Wanneer werd gevraagd naar regionaal beleid rondom de aanpak van wachttijden kwamen onderstaande antwoorden naar voren:

- Versterking van triage, waaronder het werken met de verklarende analyse.
- Inzet op een domeinoverstijgende aanpak en samenwerking met aanpalende domeinen, met als onderdeel hiervan sturing op doorstroom in de keten.
- Het werken met beschikbaarheidswijzers of verplichtingen voor aanbieders om hun wachttijden op hun website vermelden.
- Wachttijden als onderdeel van het contractmanagement, bijvoorbeeld door te werken met een acceptatieplicht, een minimaal aantal plekken of een verplichting voor aanbieders om zich te houden aan de treeknormen. Hierbij zijn de wachttijden een terugkerend thema in de contractmanagementgesprekken en worden deze ook gemonitord.
- Ondersteuning en sturing vanuit een regionale werkgroep wachttijden en wachtlijsten.
- Investerings in overbruggingszorg.
- Aansluiten bij de landelijke aanpak wachttijden.

- Inhoudelijke afspraken voor de wachttijden op de meest urgente thema's, waaronder de aanpak voor complexe scheidingen, jeugthuizen en specialistische jeugdhulp.
- Inzet op innovatie, training en begeleiding van professionals.
- Er wordt hulp en ondersteuning gevraagd, bijvoorbeeld van het ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd (OZJ) of van het Ketenbureau i-Sociaal Domein.

Regio's geven aan dat monitoring ingewikkeld kan zijn door **onduidelijkheden over de definitie** van een wachttijd (bijvoorbeeld over wanneer het startpunt is of hoe wordt omgegaan met gewenst wachten omdat een cliënt voor een bepaalde aanbieder kiest). Daarnaast is monitoring van de wachttijden op regionaal niveau volgens de regio's ingewikkeld omdat treeknormen niet kunnen worden gekoppeld aan het berichtenverkeer.

8.3 Best practices data en monitoring

51% van de jeugdregio's gaf aan best practices te kunnen delen met andere regio's op het gebied van data en monitoring. Hierbij wordt het vaakst de inrichting en gebruik van de regionale dashboards genoemd. Ook de regionale aanpak omtrent wachttijden wordt meermaals beschreven als best practice. Regio's noemen ten slotte ook hun gebruik van data en kwaliteitsstandaarden in sturing en toezicht als best practices.

Als uitdaging wordt nog genoemd dat niet in alle gemeenten of door alle aanbieder op eenzelfde manier wordt geregistreerd, waardoor regionale monitoring in de praktijk soms ingewikkeld blijkt, met name het vergelijken van lokale zorgvormen. In deze regio's wordt daarom nog veel gebruik gemaakt van een monitoring per aanbieder of een lokale monitoring. Monitoring brengt ook meer administratieve lasten met zich mee voor aanbieders. In een aantal regio's zijn hierdoor eerdere pilots rondom monitoring stopgezet.

8.4 Risico's data en monitoring

72% van de jeugdregio's voorziet risico's op regionaal niveau rondom data en monitoring. Risico's die herhaald werden genoemd door de jeugdregio's zijn:

- **Interpretaties van definities** binnen het berichtenverkeer en de beschikbaarheidswijzer zijn vaak niet eenduidig. Ook zijn ICT- en registratiesystemen verschillend tussen aanbieders. Dit maakt het komen tot een regionaal overzicht en vergelijking tussen gemeenten en aanbieders ingewikkeld. Het uniformeren van registratie is een tijdrovend en duur proces.
- Er is op dit moment sprake van een **vrijwillige medewerking** van aanbieders aan bepaalde vormen van registratie, bijvoorbeeld de wachtlijstmonitoring. Hierdoor registreren niet alle aanbieders (voldoende) en ontbreekt er informatie in de monitoring.
- **Privacywetgeving** is een groot obstakel in het koppelen van verschillende databronnen.
- Er ontstaat een spanningsveld tussen het verminderen van **administratieve lasten** enerzijds en de toenemende vraag voor monitoring en registratie anderzijds. Regio's geven aan hierover in gesprek te zijn met de aanbieders, het vergt een afweging van wat wel en wat niet wordt geregistreerd.
- Er worden twijfels geplaatst bij de **betrouwbaarheid** van de registratie, ook op basis van recent onderzoek.
- In meerdere regio's is een **gebrek aan capaciteit** om data te duiden en om te zetten naar sturingsinformatie. Regio's benoemen hierbij zowel de hoge werkdruk voor aanbieders en ambtenaren als onvoldoende expertise om de analyse goed uit te kunnen voeren.
- De monitoring is kwantitatief ingericht en richt zich veelal op de financiële kant van de jeugdhulp. Regio's zien hierdoor het risico dat het inhoudelijke gesprek en de **kwalitatieve duiding** van de kwaliteit van de zorg verloren gaat.

De jeugdregio's zetten verschillende maatregelen in om knelpunten/obstakels op dit thema te elimineren en/of risico's te mitigeren. Zo worden afspraken gemaakt in de contractstandaarden en in de beschikbaarheidswijzers. Om aanbieders en ambtenaren niet te overvragen kiest een aantal

regio's voor een stapsgewijze invoering van een regionaal monitorsysteem. Ook zijn meerdere regio's in gesprek met de gemeenten en aanbieders over de monitoring. Bij de inkoop en inrichting van de monitoring worden de aanbieders betrokken. In een aantal regio's worden ook trainingen opgezet gericht op bewustwording en training in het gebruik van data. Ook zijn er regio's die budget vrijmaken voor capaciteitsuitbreiding op data en monitoring binnen de gemeenten of pilots uitvoeren. Er vinden regionale gesprekken plaats over bijvoorbeeld definities en datadeling, maar regio's geven veelal aan dat deze gesprekken nog in de beginnende fase zitten.

In de Hervormingsagenda Jeugd is ook vermeld dat het Rijk acties onderneemt op het onderwerp data en monitoring, bijvoorbeeld landelijke afspraken over het gebruik van berichtenverkeer om wachtlijsten te kunnen monitoren. Er is een aantal regio's dat aangeeft deze acties af te wachten.

8.5 Ondersteuningsbehoeften data en monitoring

Van de jeugdregio's geeft 55% aan ondersteuningsbehoeften te hebben op regionaal niveau rondom het thema data en monitoring. Ook op dit thema hebben regio's met namen behoefte aan best practices. Verschillende regio's geven aan wel behoefte te hebben aan ondersteuning maar nog niet goed voor ogen te hebben welke ondersteuning ze graag zouden krijgen, bijvoorbeeld omdat er binnen hun regio ontwikkelingen lopen op dit thema. Regio's zouden graag ondersteuning krijgen bij het sturen en prioriteren van activiteiten op basis van hun monitoringsdata. Ook is er behoefte aan landelijke afspraken rondom registratie van data en monitoring, zoals een landelijke afspraak over het meten van trajectduur. Hierbij wordt genoemd dat landelijke indicatoren kunnen ondersteunen bij het voeren van gesprekken rondom kwaliteit met aanbieders en het uitvoeren van benchmarks. Door verschillende regio's wordt de wens geuit het bouwen van dashboards landelijk te gaan aanpakken, met oog op tijd die de ontwikkeling kost en krapte op de arbeidsmarkt voor geschikte vakmensen op dit gebied.

9 Bijlage 1: Overzicht percentages best practices, risico's en ondersteuningsbehoeften

Thema's	Regio's die aangeven best practices te hebben	Regio's die risico's voorzien	Regio's die ondersteunings-behoeften hebben
Thema 2: Toegang en lokale teams	58%	93%	77%
Verbinding met aanpalende domeinen	47%	91%	72%
Thema 3: Terugdringen residentiële jeugdhulp	63%	98%	77%
Thema 5: Uniformering en regionalisering	49%	66%	56%
Thema 6: Data en monitoring	51%	72%	55%

**Vereniging van
Nederlandse Gemeenten**

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag
+31 70 373 83 93

info@vng.nl

april 2024

[vng.nl](https://www.vng.nl)